

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE
OIPOSDRU

UNITATEA EXECUTIVĂ PENTRU
FINANȚAREA ÎNVĂȚĂMÂNTULUI
SUPERIOR, A CERCETĂRII,
DEZVOLTĂRII ȘI INOVĂRII

Raportul studiului instituțional pentru evaluarea preocupărilor universităților privind urmărirea parcursului profesional al propriilor absolvenți și măsura în care rezultatele acestor studii sunt utilizate la nivel instituțional

- Final -

Introducere

Studiul pentru evaluarea preocupărilor universităților privind urmărirea parcursului profesional al propriilor absolvenți și măsura în care rezultatele acestor studii sunt utilizate la nivel instituțional completează documentul „Elemente pentru o metodologie de cercetare privind parcursul profesional al absolvenților universităților din România”. Documentul a fost realizat în cadrul activității A5. *Dezvoltarea unui sistem informatic pentru întărirea relației universităților cu studenții și absolvenții și pentru sprijinirea corelării ofertei educaționale cu cerințele pieței muncii*; subactivitatea 5.1. *Stabilirea metodologiilor și a instrumentelor care se vor dezvolta pentru consultarea studenților și a absolvenților, precum și a modalităților de interacțiune cu aceștia* ale proiectului **Politici bazate pe evidențe și impactul asupra pieței forței de muncă (INFO-HE)**.

Prin realizarea acestui studiu, echipa proiectului are la dispoziție un set structurat de informații util în procesul de proiectare a *Studiului național* privind urmărirea parcursului profesional al absolvenților și consultarea studenților. Pe de o parte, prin intermediul studiului au fost obținute informații de natură obiectivă privind experiența instituțională în domeniu și bazele de date relevante existente la nivelul fiecărei instituții. Pe de altă parte, au fost obținute informații de natură subiectivă privind percepția reprezentanților universităților asupra acestui tip de studii și opțiunile lor de viitor pe această direcție. Astfel de informații au un impact important asupra procesului de proiectare și dezvoltare a platformei informatice care este dezvoltată în cadrul activității 5.2 a proiectului INFO-HE, prin includerea unor funcționalități specifice.

Studiul a fost adresat conducerii instituțiilor de învățământ superior de stat și particulare din România, instrumentul de cercetare fiind un chestionar standardizat la nivelul tuturor universităților, pentru a permite compararea rezultatelor.

Contactarea reprezentanților universităților a fost realizată prin intermediul unei platforme informatice care a facilitat desfășurarea procesului de contactare a absolvenților de la nivel centralizat, transmiterea invitațiilor fiind realizată prin email.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE
OIPOSDRU

UNITATEA EXECUTIVĂ PENTRU
FINANȚAREA ÎNVĂȚĂMÂNTULUI
SUPERIOR, A CERCETĂRII,
DEZVOLTĂRII ȘI INOVĂRII

Obiectivele cercetării

Studiul pentru evaluarea preocupărilor universităților privind urmărirea parcursului profesional al propriilor absolvenți și măsura în care rezultatele acestor studii sunt utilizate la nivel instituțional a urmărit un set de obiective, atât de natură practică, cât și unul de natură conceptuală.

Pe de o parte, la nivel practic (tehnic) studiul a avut drept obiectiv:

- obținerea de informații relevante privind situația actuală a bazelor de date cu absolvenți la nivelul fiecărei universități;
- solicitarea opțiunii universităților privind participarea la Studiul național privind urmărirea parcursului profesional al absolvenților și consultarea studenților și nominalizarea unui coordonator instituțional; acesta va avea rolul de a monitoriza și de a asigura desfășurarea activităților în conformitate cu metodologia de aplicare a studiului, menținând o legătură directă cu echipa centrală a proiectului.

Pe de altă parte, pentru sprijinirea unor decizii la nivel conceptual studiul a urmărit:

- obținerea unui set de informații care să reflecte experiența instituțională cu privire la studiile de urmărire a parcursului profesional al absolvenților și consultarea studenților pentru fiecare universitate;
- obținerea unui set de informații structurate privind percepția conducerii universităților asupra utilității studiilor de urmărire a parcursului profesional al absolvenților;
- obținerea unui set de informații structurate privind metodele adecvate de realizare a unor astfel de studii în viitor.

Descrierea generală a cercetării

(1) Cercetarea a fost realizată de membri ai echipei de lucru care implementează subactivitatea A5.1 a proiectului INFO-HE.

(2) Cercetarea s-a adresat conducerii instituțiilor de învățământ superior de stat și particulare din România și a urmărit obținerea de informații valide cu privire la:

- percepția respondenților asupra utilității studiilor privind parcursul profesional al absolvenților;
- participarea universității la proiectul Absolvenții și Piața Muncii, la alte cercetări privind absolvenții realizate la nivel central sau realizate independent (coordonate la nivelul universității), respectiv la acțiuni de consultare a studenților în cadrul unor cercetări realizate la nivel central sau internațional;
- aspecte organizatorice, la nivel instituțional, în vederea desfășurării studiului de monitorizare a inserției absolvenților în cadrul proiectului INFO-HE;
- percepția respondenților privind varianta dezirabilă de desfășurare a studiilor periodice de monitorizare a parcursului profesional al absolvenților în viitor.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE
OIPOSDRU

UNITATEA EXECUTIVĂ PENTRU
FINANȚAREA ÎNVĂȚĂMÂNTULUI
SUPERIOR, A CERCETĂRII,
DEZVOLTĂRII ȘI INOVĂRII

(3) Cercetarea a fost de tip multi-obiectiv: pe lângă efortul de structurare a informațiilor obiective referitoare la experiența la nivel instituțional în ceea ce privește studiile de monitorizare a parcursului profesional al absolvenților și consultarea studenților, respectiv referitoare la bazele de date cu absolvenți, reprezentanții instituțiilor de învățământ superior au fost stimulați să reflecteze asupra utilității acestora și asupra modalităților de implementare cele mai potrivite pentru fiecare universitate.

În consecință, a fost construit un chestionar unic în care au fost incluse:

- a) întrebări având caracter obiectiv referitoare la studiile în care fiecare instituție a fost implicată - au fost dezvoltate subsecțiuni separate în care fiecare instituție să poată include informațiile relevante cu privire la toate tipurile de proiecte la care reprezentanții acesteia au participat;
- b) întrebări având caracter subiectiv adresate reprezentanților universităților.

(4) Instrumentul de cercetare a fost chestionarul de monitorizare care a conținut, în special, întrebări închise. Întrebările au avut un caracter cât mai concret, pentru evitarea atât a supradimensionării chestionarului, cât și a răspunsurilor formale.

(5) Chestionarul a fost trimis la întreaga "populație țintă", adică la toate instituțiile de învățământ superior de stat și particulare. Nu s-a realizat o eșantionare a populației.

(6) Pentru a se obține rate cât mai bune de răspuns, având în vedere că transmiterea invitațiilor s-a realizat prin email, contactarea conducătorilor universităților s-a desfășurat în trei etape succesive pe parcursul a două săptămâni (o primă invitație, urmată de două scrisori de reamintire).

(7) Pentru desfășurarea procesului de contactare a conducătorilor universităților și pentru realizarea analizelor statistice s-a utilizat programul informatic specializat „LimeSurvey”.

Etapile realizării studiului

1) Definirea temelor urmărite și a structurii chestionarului. Realizarea unui document intitulat: „Structura chestionarului instituțional de evaluare a preocupărilor universităților pentru urmărirea traseului profesional al absolvenților”

Activități:

- formularea de propuneri inițiale privind temele urmărite și structura chestionarului (document draft);
- integrarea observațiilor formulate de membrii echipei de lucru;
- elaborarea versiunii finale a documentului.

2) Realizarea instrumentului de cercetare: Chestionar instituțional pentru evaluarea preocupărilor universităților privind urmărirea traseului profesional al absolvenților

Activități:

- elaborarea unei prime versiuni a chestionarului instituțional (în format Word);
- elaborarea unei scrisori adresate conducerii universităților și a unor documente anexă de prezentare a proiectului INFO-HE;

FONDUL SOCIAL EUROPEAN

Investește în
OAMENI

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE
OIPOSDRU

UNITATEA EXECUTIVĂ PENTRU
FINANȚAREA ÎNVĂȚĂMÂNTULUI
SUPERIOR, A CERCETĂRII,
DEZVOLTĂRII ȘI INOVĂRII

- integrarea observațiilor formulate de membrii echipei de lucru;
- elaborarea variantelor finale ale documentelor;
- realizarea unei versiuni electronice a chestionarului instituțional (în cadrul programului informatic LimeSurvey).

3) Desfășurarea procesului de contactare a universităților

Activități:

- pregătirea bazelor de date pentru contactarea conducerii universităților;
- transmiterea invitației inițiale și a celor două scrisori de reamintire;
- gestionarea procesului de contactare, comunicarea (prin email) cu reprezentanții universităților pentru rezolvarea oricăror dificultăți apărute în ceea ce privește completarea chestionarului.

4) Realizarea raportului studiului instituțional pentru evaluarea preocupărilor universităților privind urmărirea parcursului profesional al propriilor absolvenți și măsura în care rezultatele acestor studii sunt utilizate la nivel instituțional

Activități:

- pregătirea („curățarea”) bazei de date conținând răspunsurile reprezentanților universităților;
- realizarea analizelor statistice și a graficelor necesare elaborării raportului.

În cele ce urmează sunt prezentate rezultatele analizei răspunsurilor reprezentanților universităților, urmărind cele patru secțiuni ale chestionarului instituțional:

Secțiunea A: Utilitatea studiilor privind parcursul profesional al absolvenților.

Secțiunea B: Cercetări pentru monitorizarea absolvenților desfășurate în ultimii 5 ani.

Secțiunea C: Studiul care urmează să se desfășoare în cadrul proiectului INFO-HE.

Secțiunea D: Opțiuni pentru viitor privind studiile de monitorizare a absolvenților.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE
OIPOSDRU

UNITATEA EXECUTIVĂ PENTRU
FINANȚAREA ÎNVĂȚĂMÂNTULUI
SUPERIOR, A CERCETĂRII,
DEZVOLTĂRII ȘI INOVĂRII

Secțiunea A: UTILITATEA STUDIILOR PRIVIND PARCURSUL PROFESIONAL AL ABSOLVENȚILOR

Prima secțiune a chestionarului instituțional, intitulată „**Utilitatea studiilor privind parcursul profesional al absolvenților**”, a urmărit evaluarea importanței acordate studiilor instituționale de monitorizare a parcursului profesional al absolvenților de către reprezentanții universităților. În acest sens a fost solicitată exprimarea opiniei privind utilitatea studiilor de monitorizare, urmărind trei direcții complementare:

- activitățile de auto-evaluare și proiectare desfășurate în universitate,
- întărirea legăturilor universității cu mediul socio-economic,
- activitățile de evaluare sau coordonare la nivelul sistemului de învățământ superior.

Exprimarea opiniei urma să fie concretizată prin ierarhizarea unor seturi de variante prestabilite, prima opțiune corespunzând nivelului maxim de utilitate, în timp ce ultima opțiune era atribuită celei percepute a fi cea mai puțin relevante. Pentru formularea răspunsurilor a fost recomandată luarea în considerație a condițiilor specifice instituției de învățământ superior pe care respondentul o reprezintă. În același timp, a fost oferită și posibilitatea de completare a seturilor de variante propuse, pentru fiecare direcție de analiză, cu propriile opțiuni suplimentare care puteau fi formulate, ca răspunsuri extinse în cadrul unor întrebări deschise.

Pentru evaluarea importanței acordate fiecărei teme propuse, vom analiza în cele ce urmează ce variante au fost percepute a avea nivelul cel mai ridicat de relevanță fiind plasate între primele două opțiuni formulate dar și pe cele care au fost lăsate în pozițiile finale ale ierarhiilor. Vom face apoi câteva comentarii privind opțiunile suplimentare sugerate de respondenți.

Prima întrebare a secțiunii (A1) se referă la importanța studiilor instituționale de monitorizare a carierei absolvenților pentru activitățile de auto-evaluare și proiectare desfășurate în universitate. Variantele selectate propuse pentru a fi ierarhizate au fost:

- evaluarea internă a calității;
- elaborarea planurilor curriculare pentru programele de studii universitare de licență,
- îmbunătățirea ofertei educaționale pentru ciclurile de studii de master și de doctorat,
- repartizarea internă a cifrelor de școlarizare pe domenii de studii și facultăți,
- îmbunătățirea programelor de practică pentru studenți.

În figurile de mai jos sunt prezentate variantele nominalizate de reprezentanții universităților la întrebarea A1 pentru prima și a doua opțiune:

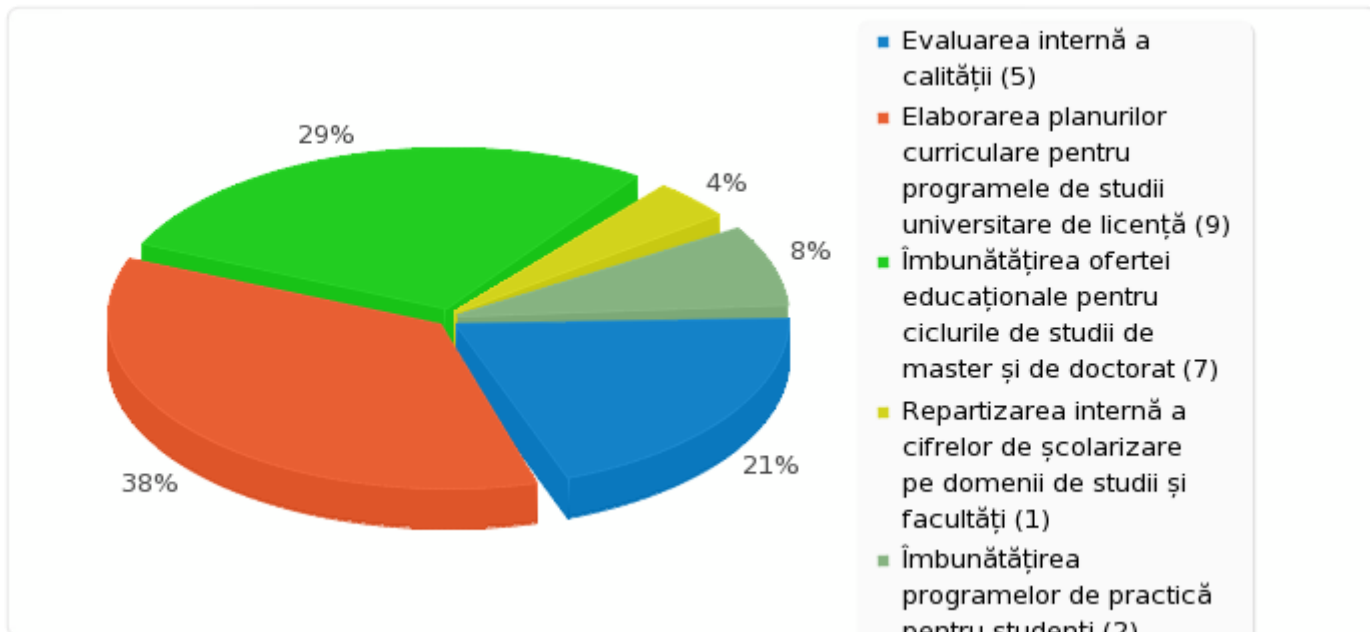

Figura: Prima opțiune pentru utilizarea prioritară a studiilor instituționale de monitorizare absolvenților, la nivelul universității

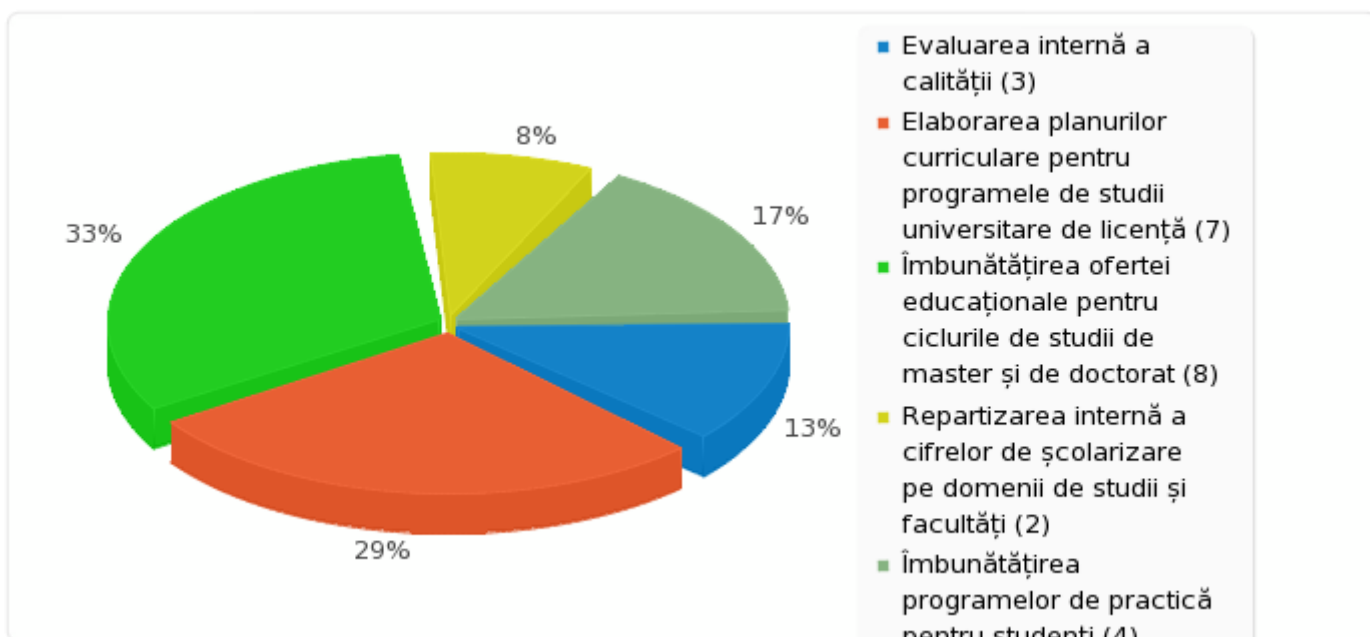

Figura: A doua opțiune privind utilizarea prioritară a studiilor instituționale de monitorizare absolvenților, la nivelul universității

Este ușor de remarcat că rezultatele studiilor instituționale de monitorizare a carierei absolvenților sunt considerate utile în special pentru adaptarea la cerințele pieței muncii a conținuturilor programelor de studii, în primul rând de licență și în al doilea rând pentru ciclurile superioare. Pentru fiecare dintre variantele de răspuns asociate acestor teme aproximativ două treimi dintre opțiunile formulate le plasează în primele două niveluri

de prioritate. Aparent, pe a treia poziție în ierarhia utilității revine evaluării interne a calității, variantă plasată de mai bine de o treime din respondenți pe locul unu sau doi în opțiunile formulate. Acest "scor" este cu mult mai mic decât valorilor înregistrate pentru primele clasate dar și semnificativ superior celor înregistrat de repartizarea internă a cifrelor de școlarizare și, mai ales, de îmbunătățirea programelor de practică. Introducând în analiză și rezultatele din ultima parte a clasamentelor poziția evaluării interne a calității suferă însă o modificare majoră.

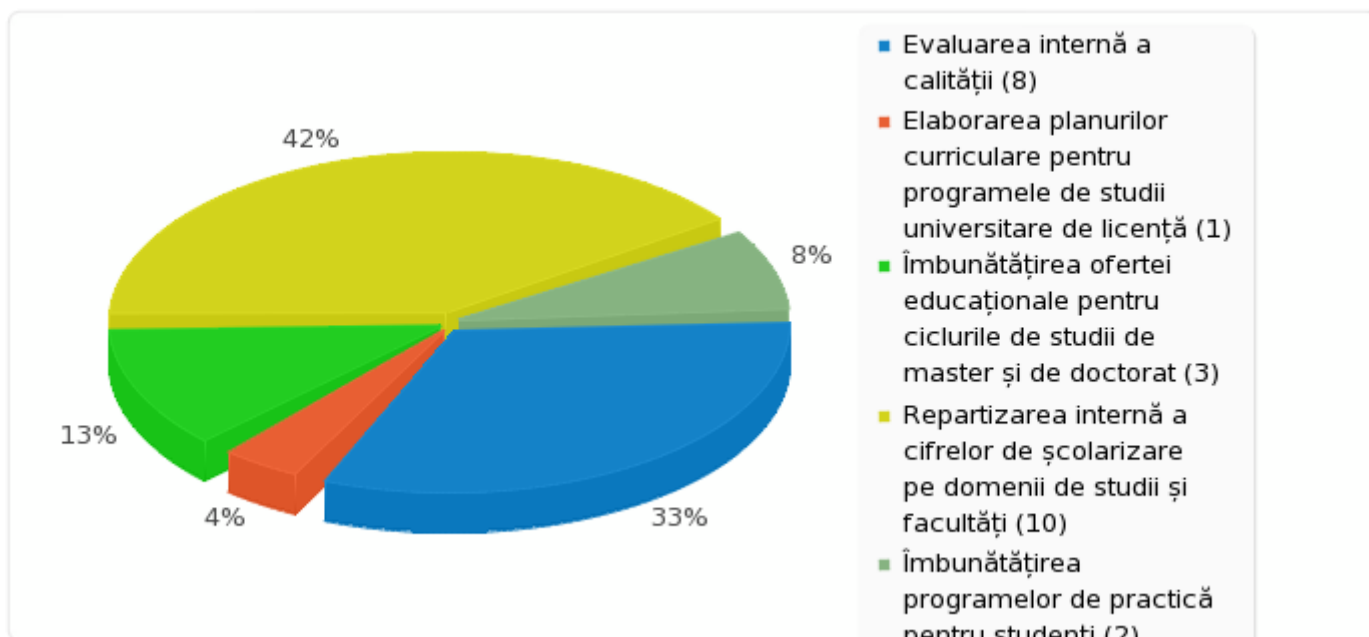

Figura: Ultima opțiune pentru utilizarea prioritară a studiilor instituționale de monitorizare absolvenților, la nivelul universității

Ultima poziție în ierarhia opțiunilor privind utilitatea rezultatelor studiilor instituționale de monitorizare a carierei absolvenților este în trei sferturi dintre cazuri rezervată repartizării interne a cifrelor de școlarizare și evaluării interne a calității, în această ordine. Luând în considerație și variantele plasate pe penultimul loc (a patra opțiune), tendința se menține. Astfel repartizarea internă a cifrelor de școlarizare este plasată între ultimele două opțiuni de aproape trei sferturi dintre respondenți, iar evaluarea internă de mai bine de jumătate dintre aceștia.

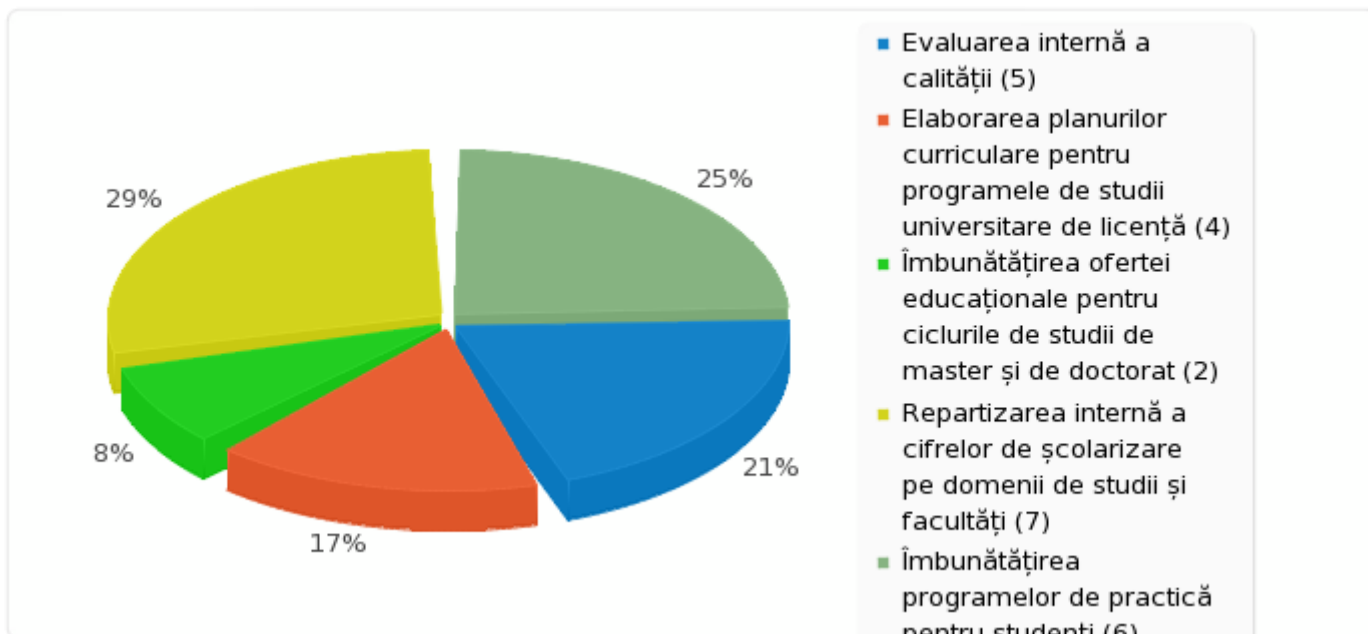

Figura: Opțiunea a patra pentru utilizarea prioritară a studiilor instituționale de monitorizare absolvenților, la nivelul universității

Rezumând, majoritatea reprezentanților universităților consideră că rezultatele studiilor de monitorizare a carierei absolvenților pot fi utilizate direct pentru ajustarea conținuturilor programelor de studii la cerințele pieței muncii. În ceea ce privește situația a două dintre subiectele cele mai sensibile pentru mediul academic românesc, repartizarea cifrelor de școlaritate și evaluarea performanței, opiniile sunt împărțite. Segmentul cel mai numeros de respondenți consideră că ratele înregistrate pentru inserția absolvenților nu ar trebui să aibă un rol semnificativ în restructurarea și evaluarea facultăților și departamentelor, în timp ce un alt segment găsește că informațiile privind cariera absolvenților sunt relevante și ar trebui utilizate pentru adoptarea unor decizii fundamentate în acest sens. În fine, faptul că practica studentescă nu reprezintă încă o temă importantă pentru universitățile românești, transpare din plasarea acestei variante printre opțiunile neutre (a treia poziție) ale respondenților în aproape jumătate din cazuri și nominalizarea sa pentru una din pozițiile extreme (prima sau ultima opțiune) în doar 8% dintre răspunsuri, pentru fiecare dintre variante.

Cea de a doua întrebare a secțiunii (A2) investighează modul în care respondenții consideră că studiile instituționale de monitorizare a carierei absolvenților pot contribui în mod indirect la dezvoltarea legăturilor dintre universitate și mediul socio-economic. Variantele selectate propuse pentru a fi ierarhizate au fost:

- o mai bună informarea publică prin intermediul raportului anual al rectorului,
- o promovare fundamentată a programelor de studii,
- întărirea prestigiului universității prin intermediul unor analize comparative,
- dezvoltarea de programe de cooperare inter-universitară la nivel internațional,
- dezvoltarea de parteneriate cu mediul economic, în domenii de specifice.

Pentru această întrebare rezultatele cele mai semnificative sunt oferite de distribuția răspunsurilor pentru opțiunile extreme (prima și ultima poziție). Statisticile asociate acestor opțiuni sunt prezentate în figurile de mai jos.

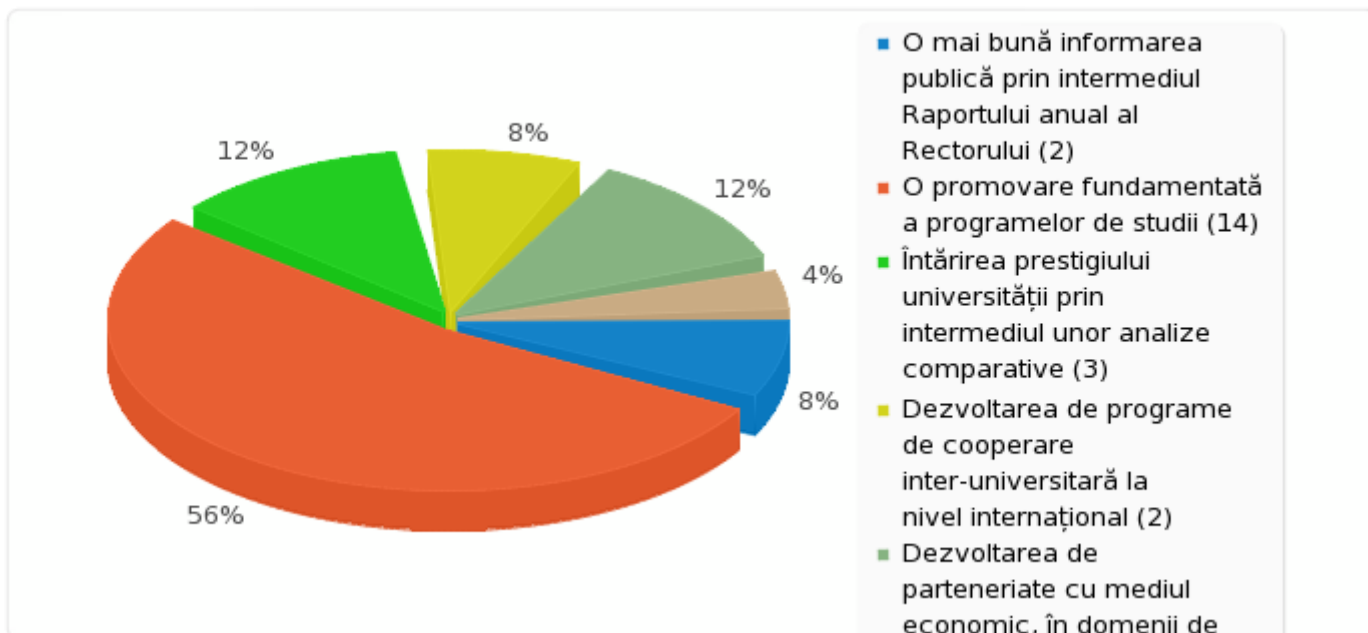

Figura: Prima opțiune pentru contribuții prioritare ale studiilor instituționale de monitorizare absolvenților, la dezvoltarea legăturilor dintre universitate și mediul socio-economic

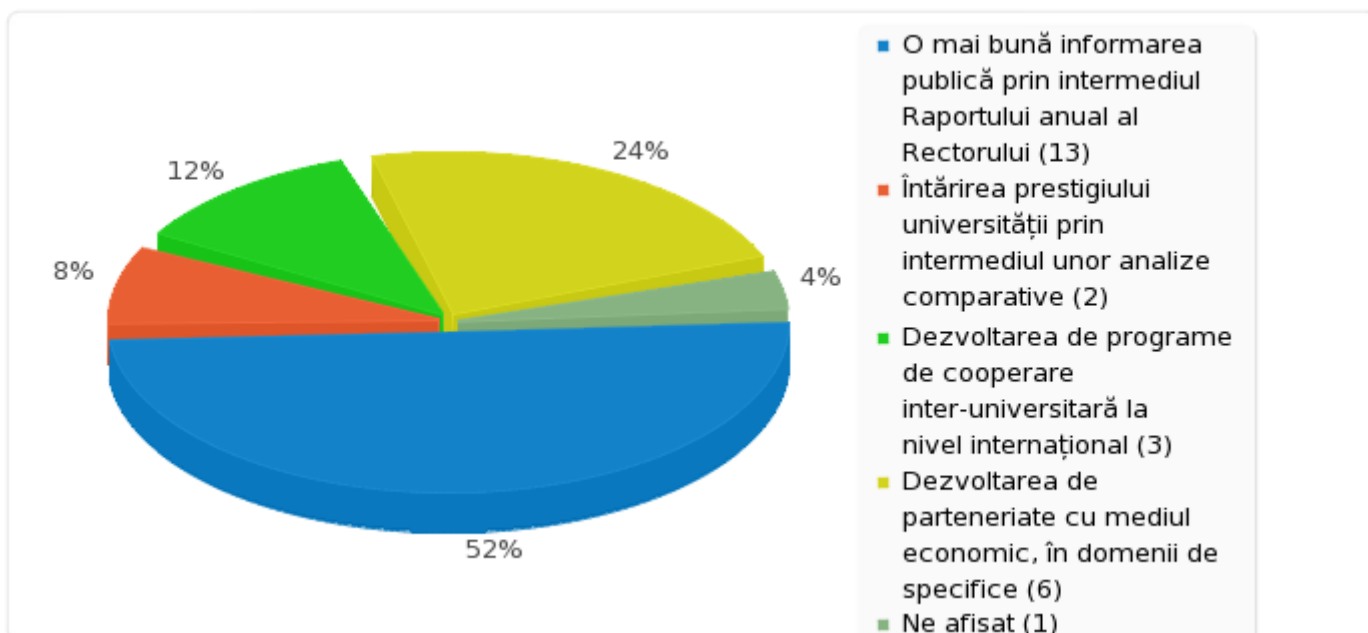

Figura: Ultima opțiune pentru contribuții prioritare ale studiilor instituționale de monitorizare absolvenților, la dezvoltarea legăturilor dintre universitate și mediul socio-economic

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE
OIPOSDRU

UNITATEA EXECUTIVĂ PENTRU
FINANȚAREA ÎNVĂȚĂMÂNTULUI
SUPERIOR, A CERCETĂRII,
DEZVOLTĂRII ȘI INOVĂRII

Peste jumătate dintre răspunsuri plasează promovarea fundamentată a programelor de studii ca primă contribuție adusă de derularea unor studii interne de monitorizare a carierei absolvenților la dezvoltarea legăturilor dintre universitate și mediul socio-economic. La polul opus, cu un procent similar, se plasează ca ultimă opțiune contribuțiile aduse de studiile de monitorizare pentru o mai bună informare a publicului prin intermediul raportului anual al rectorului. Celelalte variante propuse sunt relativ echilibrat distribuite fiind plasate preponderent în zona centrală a preferințelor (pozițiile 2, 3 și 4).

Odată corelate, observațiile privind cele două poziții extreme pot sugera faptul că multe dintre universitățile românești se mențin încă într-o stare de relativă izolare. Mediul socio-economic este privit în primul rând ca un furnizor de studenți, iar ca o consecință firească a acestei abordări analiza activității instituționale trebuie axată pe procesele desfășurate în cadrul universității. Totuși, trebuie remarcat și faptul că această tendință deși majoritară este departe de a fi unanim acceptată. Atât parteneriatele cu mediul economic sau cu cele academice de la nivel internațional cât și întărirea prestigiului universității sunt teme considerate a fi foarte importante, fiecare fiind inclusă în primele două opțiuni de o treime din respondenți. Nici informarea publică prin intermediul raportului anual al Rectorului nu rămâne într-un plan marginal, fiind plasată pe o poziție superioară în peste 20% din cazuri. Toate acestea arată, ca și în cazul primei întrebări, că dincolo de unele tendințe majoritare care se păstrează, mediul universitar este în prezent marcat de o diversitate din ce în ce mai accentuată a viziunilor privind misiunea universității. Această diversitate a opiniilor este cu atât mai evidențiată de opțiunile suplimentare propuse în cadrul întrebărilor deschise, dar pot fi identificate și printre răspunsurile formulate în ultima parte a secțiunii, unde era previzibilă evidențierea unei poziții comune formulate de instituții în raport cu instituțiile centrale.

A treia întrebare a secțiunii (A3) deplasează discuția asupra utilității studiilor instituționale de monitorizare a carierei absolvenților de la nivelul proceselor derulate în cadrul universităților sau de către acestea pentru o cât mai bună colaborare cu mediul socio-economic, către activitățile desfășurate la nivel central. Perspectiva rămâne în continuare cea oferită de reprezentanții universităților, urmărindu-se astfel nu atât procesul de formulare a unor politici fundamentate, cât mai ales impactul acestora asupra mediului academic. Variantele selectate privind utilizarea rezultatele studiilor instituționale de monitorizare la nivel central, propuse pentru a fi ierarhizate au fost:

- evaluarea externă a calității instituționale și a programelor de studiu ale universităților,
- stabilirea domeniilor de studiu prioritare și stabilirea cifrelor de școlarizare,
- finanțarea diferențiată a universităților, din fondurile alocate de la Bugetul de Stat,
- direcționarea fondurilor speciale destinate unor categorii prioritare de absolvenți,
- informarea publicului interesat cu privire la parcursul profesional al absolvenților.

În figurile de mai jos sunt prezentate variantele nominalizate de reprezentanții universităților la întrebarea A3 pentru prima și a doua opțiune:

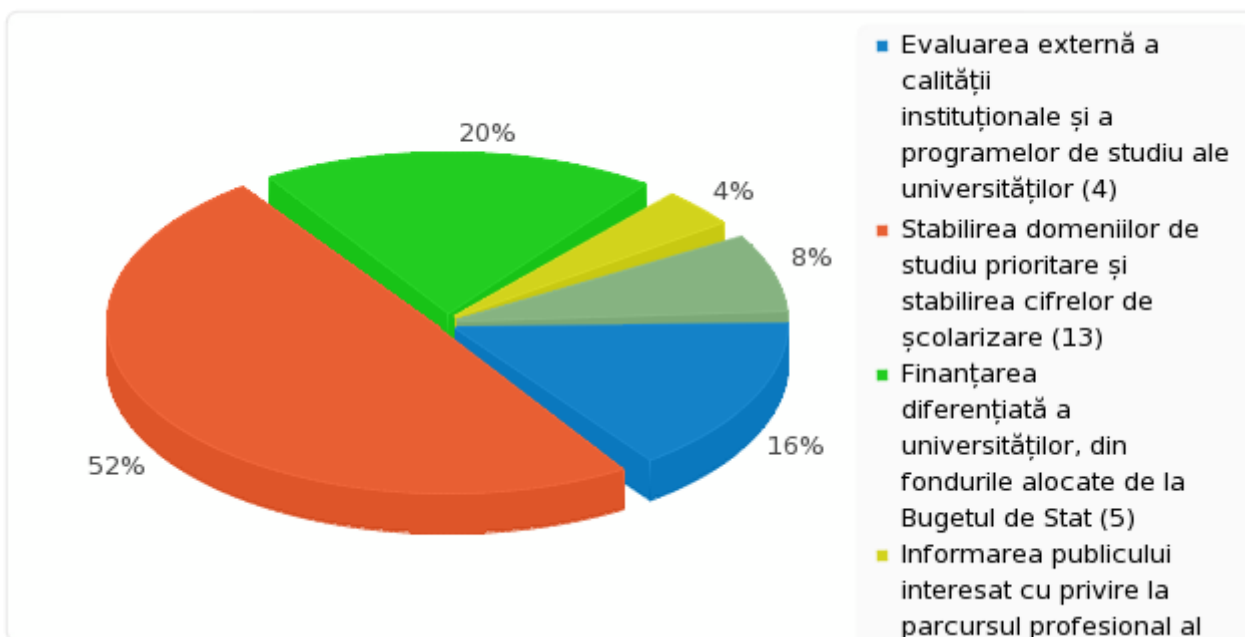

Figura: Prima opțiune pentru utilizarea prioritară a studiilor instituționale de monitorizare absolvenților, la nivel central

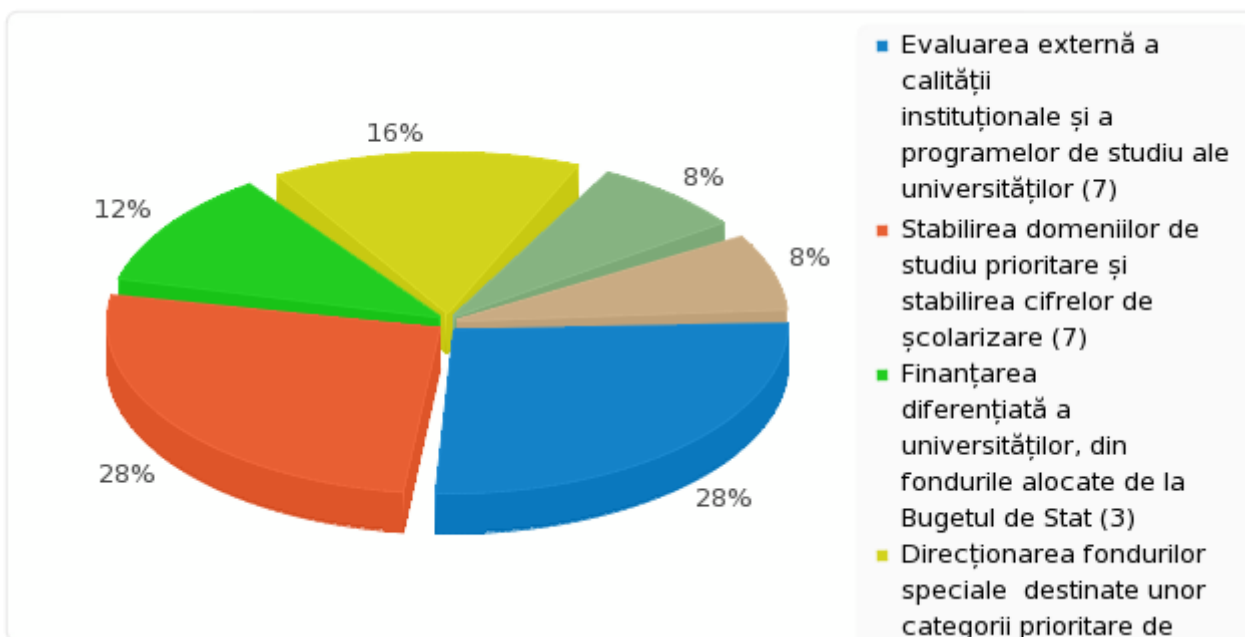

Figura: A doua opțiune privind utilizarea prioritară a studiilor instituționale de monitorizare absolvenților, la nivel central

Un element absolut remarcabil și aparent surprinzător este faptul că acordul aproape unanim privind importanța uneia dintre variantele propuse, care ar fi fost așteptat în alte condiții, se referă tocmai la repartizarea cifrelor de școlarizare. Astfel, acest subiect apare nominalizat ca primă sau a doua opțiune în cadrul acestei întrebări în peste 85%

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIOPOSDRU

UNITATEA EXECUTIVĂ PENTRU
FINANȚAREA ÎNVĂȚĂMÂNTULUI
SUPERIOR, A CERCETĂRII,
DEZVOLTĂRII ȘI INOVĂRII

dintre răspunsuri, deși fusese plasat în ultimele două poziții pentru întrebarea A1 în mai mult de 70% din cazuri. Deși pare paradoxală această diferență majoră între opțiunile formulate poate fi explicată prin nuanțarea perspectivei respondenților. Aceștia pot considera că este absolut firesc ca rata inserției absolvenților pe piața muncii (sau alți indicatori similari) să fie utilizată în evaluări comparative inter-universitare la nivel național, ca măsură a performanței academice, și în același timp că indicatorul nu poate genera competiții intra-instituționale, pentru că semnificația rezultatelor diferă pentru un domeniu sau altul, și implicit pentru o facultate sau alta. Cel mai probabil respondenții consideră că aceste diferențe între domenii pot fi generate de factori independenți de calitatea programului de studiu, putând fi determinate de evoluțiile modificări conjuncturale specifice ale pieței muncii. Din această perspectivă, evaluarea calității unui program de studii trebuie făcută doar pe baza elementelor definitorii pentru procesele interne, derulate la nivelul universității, și nu trebuie să includă și parametri externi, cum ar fi adecvarea conținuturilor acestuia la cerințele pieței muncii.

Dacă utilizarea rezultatelor studiilor instituționale de monitorizare a carierei absolvenților pentru stabilirea domeniilor de studiu prioritare sau a cifrelor de școlarizare reprezintă o opțiune unanim susținută, nu același lucru se poate spune despre alte două teme majore pentru învățământul superior: evaluarea externă a universităților și finanțarea acestora de la bugetul de stat. Analizând partea superioară a ierarhiei opțiunilor formulate de reprezentanții instituționali, ambele propuneri par a beneficia o susținere relativ puternică, fiind plasate între primele două opțiuni de peste și respectiv aproape o treime dintre respondenți. Introducând în analiză și partea finală a ierarhiei situația se modifică însă semnificativ, oferind noi argumente în favoarea existenței la nivelul comunității academice a unei importante diversități a punctelor de vedere privind organizarea sistemului de învățământ românesc.

Utilizarea rezultatelor studiilor instituționale de monitorizare a carierei absolvenților pentru evaluarea externă a calității instituționale și a programelor de studiu ale universităților este privită de cei mai mulți dintre respondenți (peste o treime dintre aceștia) ca a patra opțiune în ierarhia propusă, deși pentru cea mai mare parte a respondenților a rezervat ultimele două poziții unor teme considerate a fi probabil puțin relevante pentru mediul academic românesc actual: informarea publicului interesat cu privire la parcursul profesional al absolvenților (trei sferturi dintre opțiuni) și direcționarea fondurilor speciale destinate unor categorii prioritare de absolvenți (două treimi dintre opțiuni). Ca urmare, tendința menționată anterior nu poate fi considerată întâmplătoare ci ca o reflexie a existenței a două curente de opinie contrare în ceea ce privește evaluarea instituțională. În ceea ce privește tema finanțării a universităților diferențiate de la bugetul de stat situația este și mai diversă, existând trei grupuri distincte, de dimensiuni destul de apropiate, care plasează această variantă între opțiunile importante, indiferente și cele cu prioritate scăzută.

În figurile de mai jos sunt prezentate variantele nominalizate de reprezentanții universităților la întrebarea A3 pentru ultima și penultima opțiune:

FONDUL SOCIAL EUROPEAN

Investește în
OAMENI

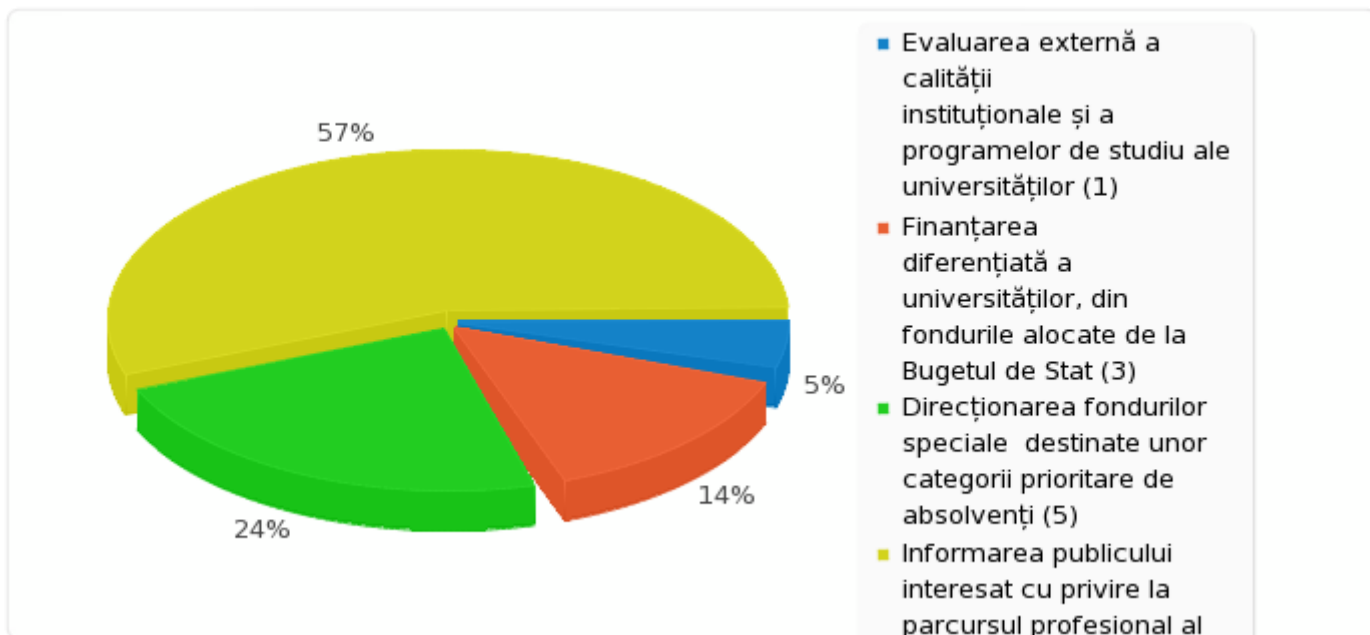

Figura: Ultima opțiune pentru utilizarea prioritară a studiilor instituționale de monitorizare absolvenților, la nivel central

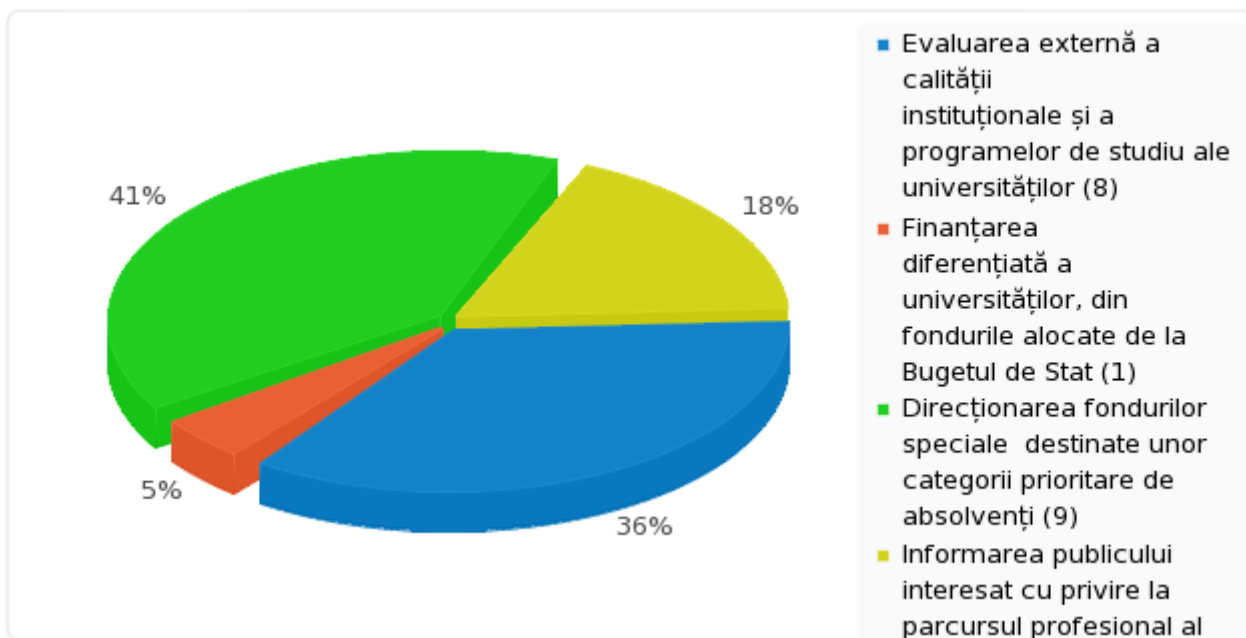

Figura: A patra opțiune pentru utilizarea prioritară a studiilor instituționale de monitorizare absolvenților, la nivel central

Rezumând, poziționarea reprezentanților universităților față de cele cinci variante propuse pentru utilizarea la nivel național a studiilor instituționale de monitorizare a carierei absolvenților, diferă semnificativ de la o variantă la alta. O largă majoritate susține

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE
OIPOSDRU

UNITATEA EXECUTIVĂ PENTRU
FINANȚAREA ÎNĂȚĂMĂNTULUI
SUPERIOR, A CERCETĂRII,
DEZVOLTĂRII ȘI INOVĂRII

utilizarea rezultatelor pentru stabilirea domeniilor de studiu prioritare și a cifrelor de școlarizare și se arată indiferentă față de subiectul informării publicului interesat cu privire la parcursul profesional al absolvenților (accentuând tendința identificată la întrebarea A2) cât și față de direcționarea fondurilor speciale destinate unor categorii prioritare de absolvenți. Părerile sunt (echilibrat) împărțite în ceea ce privește finanțarea diferențiată a universităților, iar subiectul evaluării instituționale externe pare a fi unul controversat, care împarte respondenții în două grupuri distincte.

Evaluarea propunerilor formulate de reprezentanții universităților în cadrul întrebărilor deschise plasate în finalul fiecărei întrebări analizate anterior oferă noi argumente pentru existența unei varietăți de curente de opinie în cadrul comunității academice din România. În primul rând remarcăm că mai puțin de jumătate dintre respondenți formulează și variante de răspuns suplimentare celor propuse de autorii chestionarului. Diversitatea punctelor de vedere este însă puternic accentuată de diversitatea răspunsurilor formulate. Astfel, cea mai mare parte a respondenților își concentrează atenția asupra proceselor derulate în interiorul universităților, considerând informațiile transmise de absolvenți ca o resursă valoroasă pentru îmbunătățirea prin acțiuni interne a acestora sau pentru definirea unor politici și strategii naționale pentru susținerea lor. În opinia lor studiile instituționale de monitorizare a absolvenților pot fi utile pentru o multitudine de aspecte importante complementare, cum ar fi:

- proiectarea planului de dezvoltare instituțională, pornind de la identificarea zonelor de influență ale universității și a cerințelor mediului de afaceri;
- îmbunătățirea activității de predare prin formarea continuă a cadrelor didactice;
- restructurarea sau înființarea unor noi programe de studii de licență în raport cu cerințele pieței muncii;
- flexibilizarea programului academic pentru facilitarea calității de angajat-student;
- identificarea de noi locuri de muncă pentru viitoarele promoții;
- fructificarea oportunităților pentru transfer tehnologic pornind de la nevoile reale ale mediului economic etc.

O altă parte a respondenților consideră că absolvenții reprezintă o resursă importantă în sine. Aceștia consideră că studiile de monitorizare reprezintă și o oportunitate pentru dezvoltarea relațiilor de parteneriat între universitate și proprii absolvenți. Astfel odată actualizate bazele cu date de contact ale absolvenților acestea pot fi utilizate și pentru:

- comunicarea către absolvenți a ofertelor de muncă, a ofertelor de studii masterale sau a altor facilități de studii (perfecționări, proiecte, internship-uri etc);
- organizarea unor întâlniri informative sau chiar facilitarea unor legături directe între absolvenții integrați în departamente cu rol decizional și studenții din anii terminali;
- antrenarea absolvenților performanți în activități de cercetare și didactice (în poziții permanente sau de cadre asociate) sau înalte proiectele derulate de universitate.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE
OIPOSDRU

UNITATEA EXECUTIVĂ PENTRU
FINANȚAREA ÎNVĂȚĂMÂNTULUI
SUPERIOR, A CERCETĂRII,
DEZVOLTĂRII ȘI INOVĂRII

Secțiunea B: CERCETĂRI PENTRU MONITORIZAREA ABSOLVENȚILOR DESFĂȘURATE ÎN ULTIMII 5 ANI

A doua secțiune a chestionarului instituțional, intitulată „**Cercetări pentru monitorizarea absolvenților desfășurate în ultimii 5 ani**”, a urmărit evaluarea experienței avute de universități în derularea studiilor privind monitorizarea absolvenților sau consultarea studenților. În acest sens au fost solicitate informații concrete referitoare la cele mai recente studii privind parcursul profesional al absolvenților care au fost realizate la nivelul fiecărei instituții în parte și la cercetările naționale privind absolvenții sau studenții la care aceste au participat în mod direct. Informațiile solicitate au fost organizate în mai multe categorii distincte, organizarea lor fiind făcută pe baza următoarelor criterii:

- nivelul studiului – cercetări realizate independent de universitate sau participări la studii naționale realizate de o instituție centrală,
- ritmicitate – cercetări periodice sau ocazionale, doar pentru cercetările instituționale privind absolvenții,
- populația țintă – absolvenți sau studenți, doar pentru studiile naționale.

Pentru cercetările realizate la nivel instituțional a fost luat în general ca punct de referință ultimul studiu desfășurat, fiind urmărite următoarele aspecte:

- periodicitatea desfășurării cercetării și intervalul de timp la care au fost chestionați absolvenții după finalizarea studiilor,
- structura instituțională la nivelul căreia s-a desfășurat cercetarea și structura internă care a coordonat realizarea studiului,
- promoțiile și categoriile de absolvenți vizate de cercetare,
- metoda de contactare a absolvenților și varianta de chestionar utilizată,
- principalele teme de cercetare urmărite și modul în care au fost utilizate rezultatele cercetării la nivel instituțional.

Suplimentar, pentru această categorie, a fost solicitată anexarea chestionarelor, metodologiilor de aplicare sau a listelor cu întrebări specifice care ar putea fi utilizate ca exemple de bună practică de către alte universități sau în alte studii realizate la nivel național. Această solicitare subliniază obiectivul dublu urmărit prin această secțiune: analiza preocupărilor actuale existente în universitățile românești pentru urmărirea carierei propriilor absolvenți și obținerea unor informații utile pentru pregătirea unui cadru național pentru desfășurarea periodică a acestui tip de cercetare în viitor, într-o manieră unitară la nivel național.

Pentru cercetările realizate la nivel național setul de întrebări a fost mult mai redus, cele relevante fiind deja analizate în cadrul studiului „*Elemente pentru o metodologie de cercetare privind parcursul profesional al absolvenților universităților din România*”. De aceea întrebările au urmărit în primul rând identificarea studiilor naționale la care a participat universitatea: anul participării, denumirea studiului, instituția care l-a coordonat. Dincolo de acestea, au fost investigate suplimentar doar elementele specifice universității:

- activitățile realizate la nivel instituțional și structură internă implicată în desfășurarea studiului,
- populația investigată de studenți sau absolvenți ai universității,
- întrebări sau alte elemente specifice universității precum și modul în care rezultatele au fost utilizate la nivel instituțional.

Prima și totodată principala subcomponentă a secțiunii (întrebările B1, B2-B27 și B3-B39) se referă la cercetările independente de monitorizare a absolvenților realizate la nivelul universității în ultimii 5, în mod periodic (B2-B27) sau ocazional (B3-B39). Prima întrebare B1 împarte universitățile în trei categorii distincte așa cum se vede în figura de mai jos (în care variantele, nu și nu răspund, pot fi agregate):

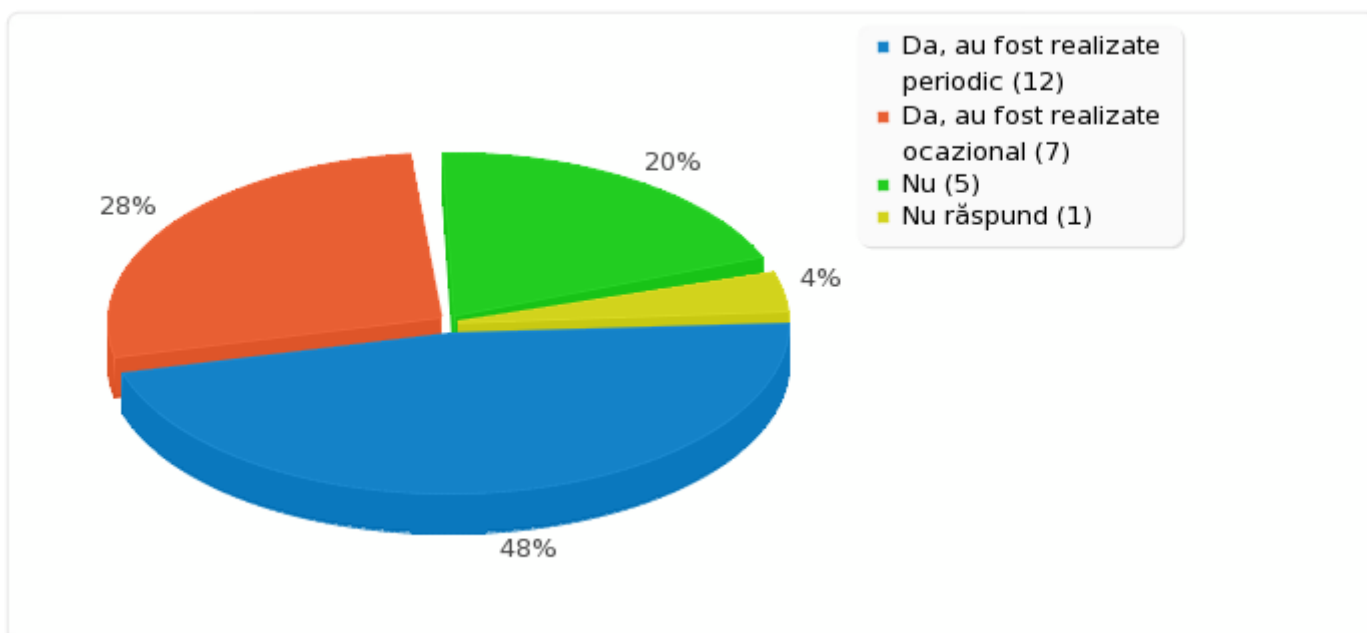

Figura: Realizarea unor cercetări de monitorizare a absolvenților la nivelul universităților în ultimii 5 ani

Această întrebare simplă și totodată cu un răspuns ușor de "lecturat" oferă o imagine destul de sugestivă privind nivelul de preocupare din universitățile românești pentru monitorizare carierei propriilor absolvenți: aproximativ jumătate dintre respondenți anunță desfășurarea sistematică a studiilor instituționale privind cariera absolvenților, un sfert menționează existența unor studii ocazionale în timp ce alt sfert precizează că astfel de cercetări nu au avut loc recent la nivelul universității. Din perspectiva organizării chestionarului, întrebarea B1 este de tip filtrant, direcționând respondenții care au dat un răspuns afirmativ către două subsecțiuni disjuncte (B2 și B3) și pe cei care au dat un răspuns negativ către următoarea subsecțiune (B4). În cele ce urmează vom analiza în general în paralel răspunsurile date la seturile de întrebări complementare B2 și B3, subliniind după caz elementele comune și cele specifice.

Prima întrebare (B3) din aceste seturi se referă doar la studiile cu caracter ocazional, și vizează numărul de cercetări derulate în ultimii 5 ani. Răspunsurile date

crează o diferențiere mai fină în cadrul acestei categorii și așa puțin numeroase: 1 sau 2 în trei cazuri, 3 în două cazuri și 5(!) într-un singur caz. Elementul comun este dat de faptul că în aproape toate situațiile cercetările sunt de natură recentă, fiind desfășurate în ultimii doi ani (cu o singură excepție), conform răspunsurilor date la întrebarea următoare (B31).

Trecând acum la compararea celor două seturi de răspunsuri, se observă că din prisma primului aspect urmărit, intervalul de timp după terminarea studiilor la care au fost chestionați absolvenții, cele două categorii de respondenți oferă informații similare: în ambele situații marea majoritate nominalizează intervalul de timp de un an. O situație cu totul diferită apare însă la întrebarea cu răspuns multiplu privind nivelul la care se realizează cercetările. În cazul cercetărilor realizate periodic sunt menționate în aproape toate cazurile nivelurile universitate, facultate și program de studii (și în două cazuri, suplimentar, departamentul) în timp ce pentru cercetările organizate ocazional este menționată, tot în aproape toate cazurile, doar universitatea (așa cum se observă din figurile următoare):

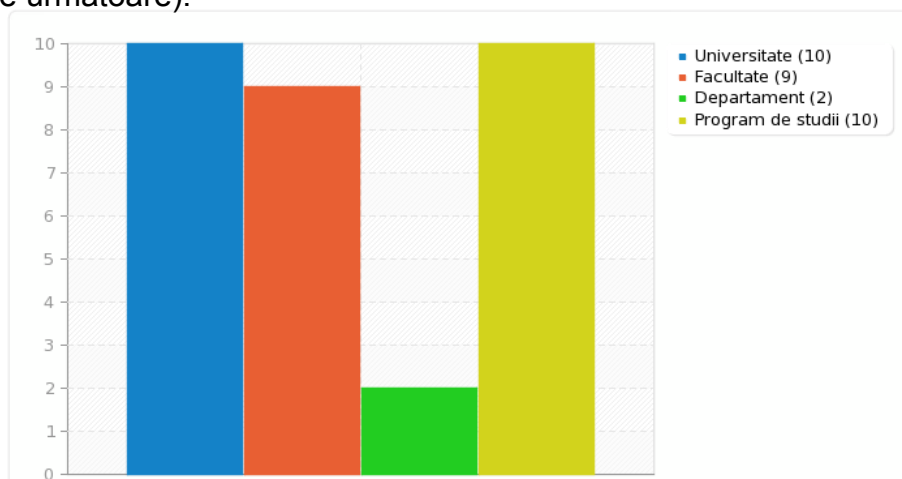

Figura: Nivelul la care se realizează cercetările periodice de monitorizare a absolvenților

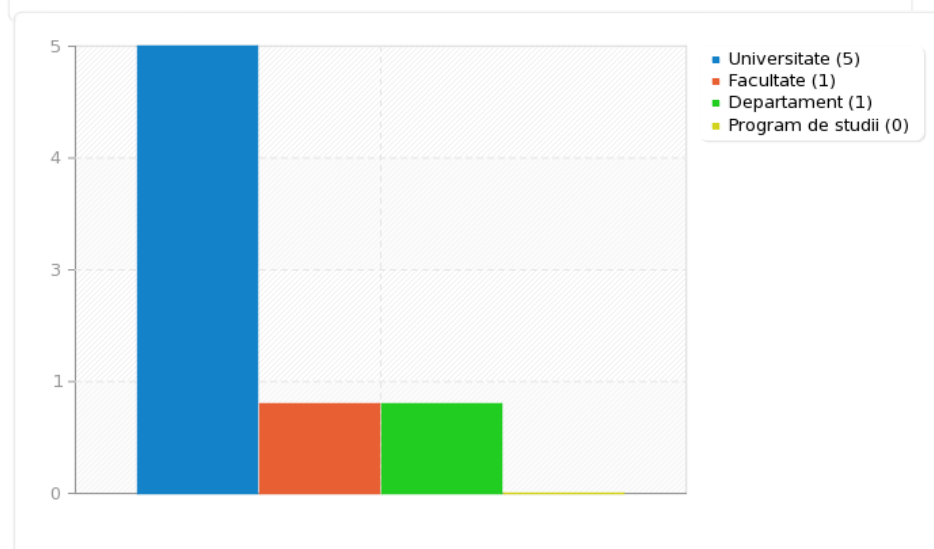

Figura: Nivelul la care se realizează cercetările ocazionale de monitorizare a absolvenților

Explicația cea mai plauzibilă pentru această diferență apare din răspunsurile date la următoarea întrebare, privind structura sau structurile interne implicate în derularea

cercetărilor. În cazul cercetărilor organizate periodic, în marea majoritate a cazurilor, printre structurile nominalizate se numără și biroul de consiliere profesională (luând în calcul și răspunsurile mai nuanțate privind denumirea exactă a acestuia, care apar în grafic la secțiunea "alte"), dar acest lucru nu este valabil și în cazul cercetărilor realizate ocazional (așa cum se observă din figurile următoare):

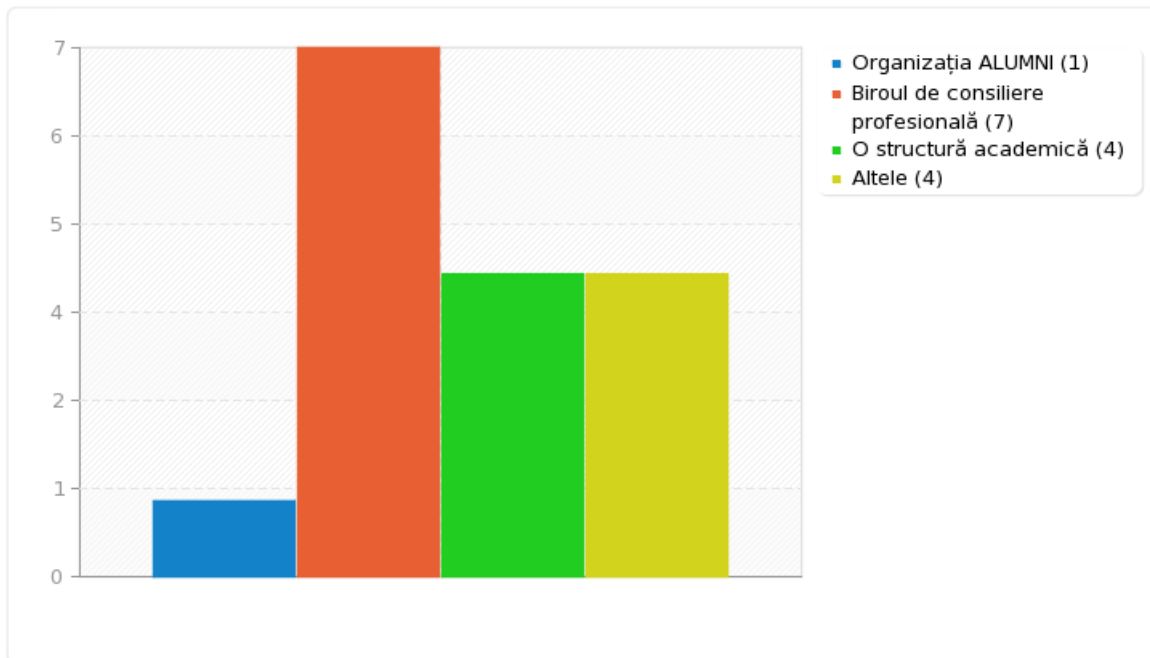

Figura: Structurile implicate în derularea cercetărilor periodice de monitorizare a absolvenților

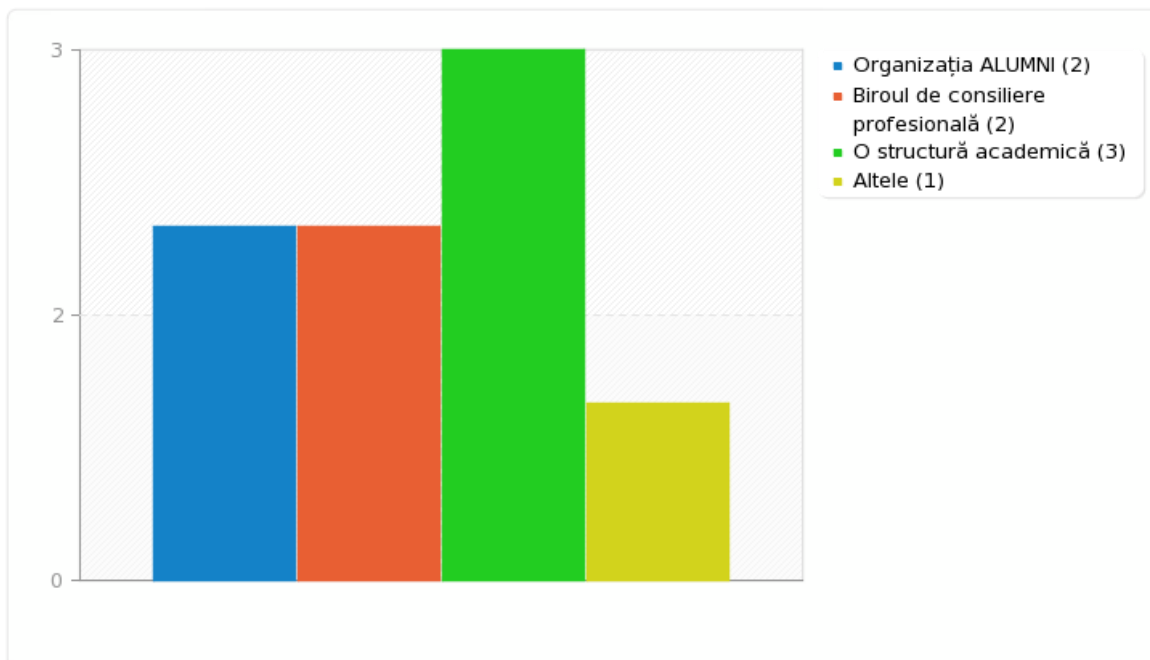

Figura: Structurile implicate în derularea cercetărilor periodice de monitorizare a absolvenților

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE
OIPOSDRU

UNITATEA EXECUTIVĂ PENTRU
FINANȚAREA ÎNVĂȚĂMÂNTULUI
SUPERIOR, A CERCETĂRII,
DEZVOLTĂRII ȘI INOVĂRII

Din perspectiva primelor aspecte urmărite putem formula o concluzie care să evite pericolul apariției unei cauzalități inversate, ca urmare a modului în care este structurată analiza răspunsurilor la chestionar. Astfel, putem considera că existența și buna funcționare a unei structuri instituționale cu sarcini specifice în monitorizarea carierei absolvenților poate asigura atât desfășurarea studiilor la toate nivelurile universității cât și ritmicitatea acestora. O astfel de structură este în cele mai multe cazuri este cea denumită: birou de consiliere profesională (sau o variantă a acestui nume).

Următoarea întrebare are un caracter preponderent tehnic, urmărind evaluarea potențialului universităților de a gestiona bazele de date, și constă în solicitarea de date concrete privind numărul de absolvenți invitați să participe la studiu, numărul de răspunsuri primite și câte dintre acestea au fost complete și, ca valoare de referință, numărul total de absolvenți din promoția vizată. Toate aceste date sunt organizate distinct pe cicluri de studii. Având în vedere faptul că principalul scop al colectării este doar indirect legat de acest raport, ne vom limita în cele ce urmează doar la unele observații de natură calitativă. Datele furnizate de majoritatea respondenților susțin ipoteza că în cele mai multe cazuri chestionarea absolvenților ciclului de licență se face în paralel cu cea a celor de master, în timp ce includerea în studii și a absolvenților de doctorat apare doar în mod excepțional. Un alt element remarcabil este că în majoritatea cazurilor ratele de participare și de răspuns sunt foarte ridicate, pentru licență și master în această ordine, depășind în cele mai multe cazuri valoarea de 50%. O posibilă explicație a acestor tendințe poate fi furnizată prin corelarea răspunsurilor privind următoarele trei aspecte analizate.

Atât pentru studiile desfășurate periodic cât și pentru cercetările realizate ocazional, principala modalitate de contactare a absolvenților sunt invitațiile de participare făcute direct la momentul ridicării diplomei (sau cel al completării fișei de lichidare, care apare în două cazuri la secțiunea altele). Această modalitate influențează pe cale de consecință și varianta de chestionar utilizată, cel mai des menționată, fiind cea de chestionar autoadministrat tipărit. Aceste chestionare tipărite, completate la momentul ridicării diplomei, par a fi relativ simple, categoriile de teme de cercetare nominalizate în acest caz fiind de obicei reduse la număr. În acest sens, se constată că există o diferență semnificativă pentru situațiile în care sunt utilizate variante de chestionar on line (a doua metodă, ca frecvență), numărul de teme abordate fiind în general cu mult mai numeros.

În concluzie putem remarca faptul că principala modalitate de monitorizare a carierei absolvenților o constituie completarea de către aceștia la momentul ridicării diplomei a unui formular tipărit conținând un număr redus de întrebări, metoda asigurând un bagaj informațional limitat, atât ca volum cât și ca posibilitate de revenire ulterioară, dar cu o rată ridicată de răspuns. În același timp însă, se evidențiază și o tendință a unor universități de a trece la utilizarea unor chestionare mai elaborate, folosind oportunitățile oferite de aplicațiile on line. Aceste afirmații (cu excepția corelațiilor identificate prin analiza datelor primare) sunt susținute de următorul seturi de figuri, prezentate în manieră comparativă.

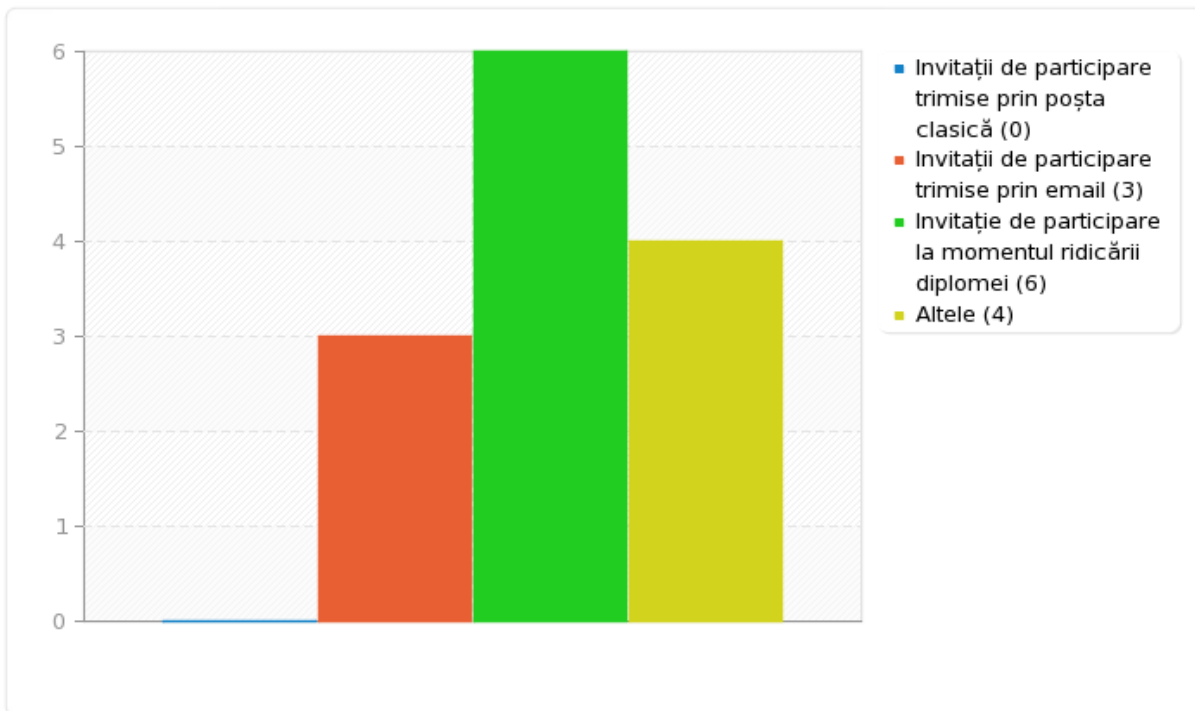

Figura: Metode utilizate pentru contactarea absolvenților în cercetările desfășurate periodic

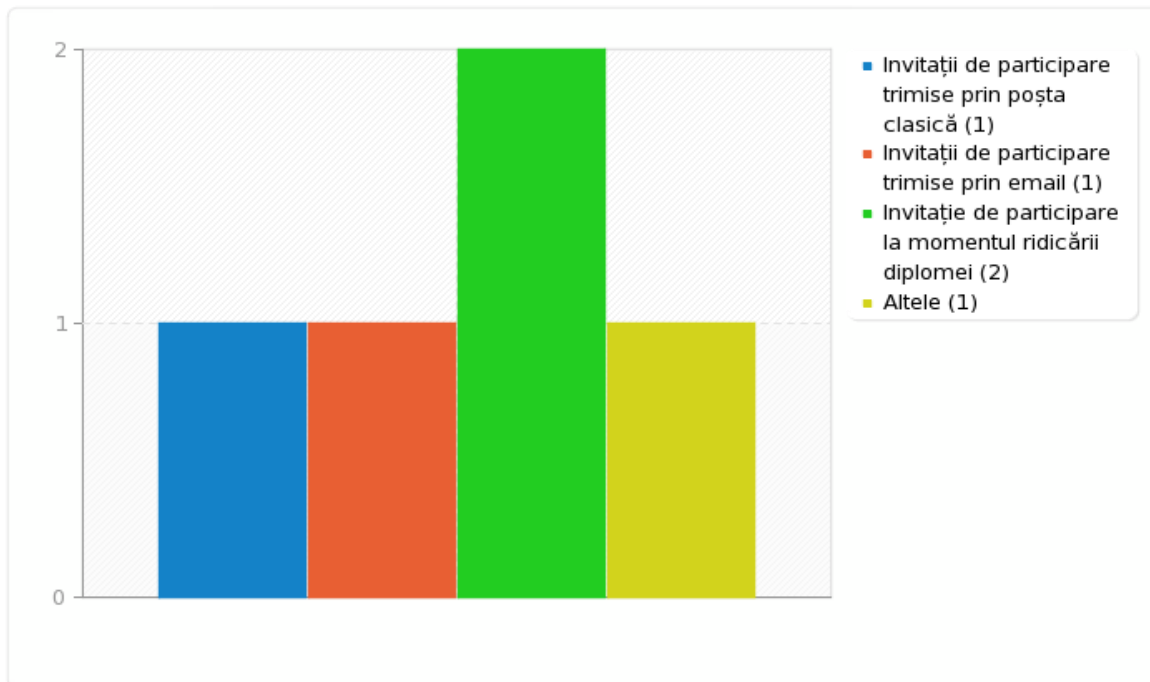

Figura: Metode utilizate pentru contactarea absolvenților în cercetările desfășurate ocazional

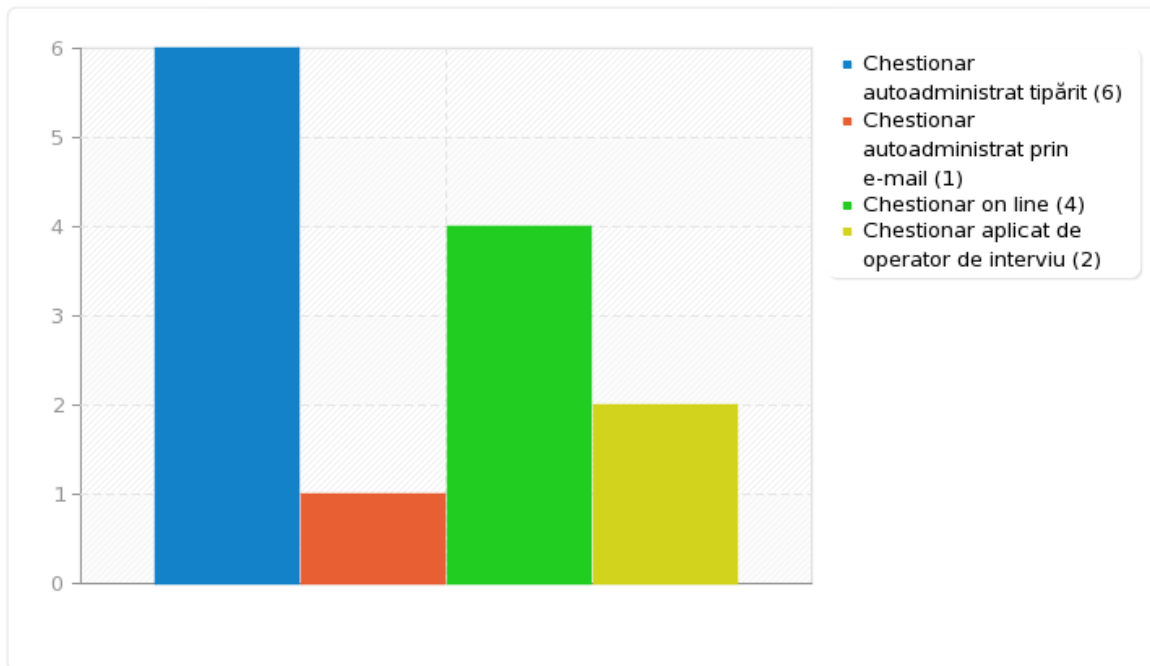

Figura: Tipuri de chestionare utilizate în cercetările desfășurate periodic

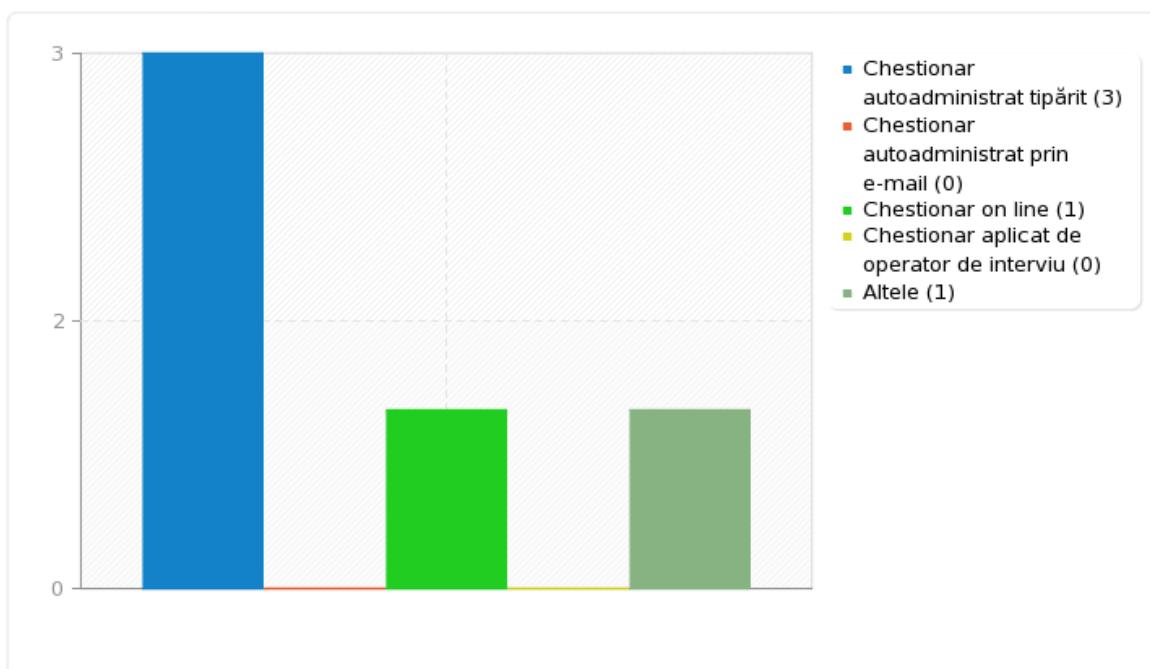

Figura: Tipuri de chestionare utilizate în cercetările desfășurate ocazional

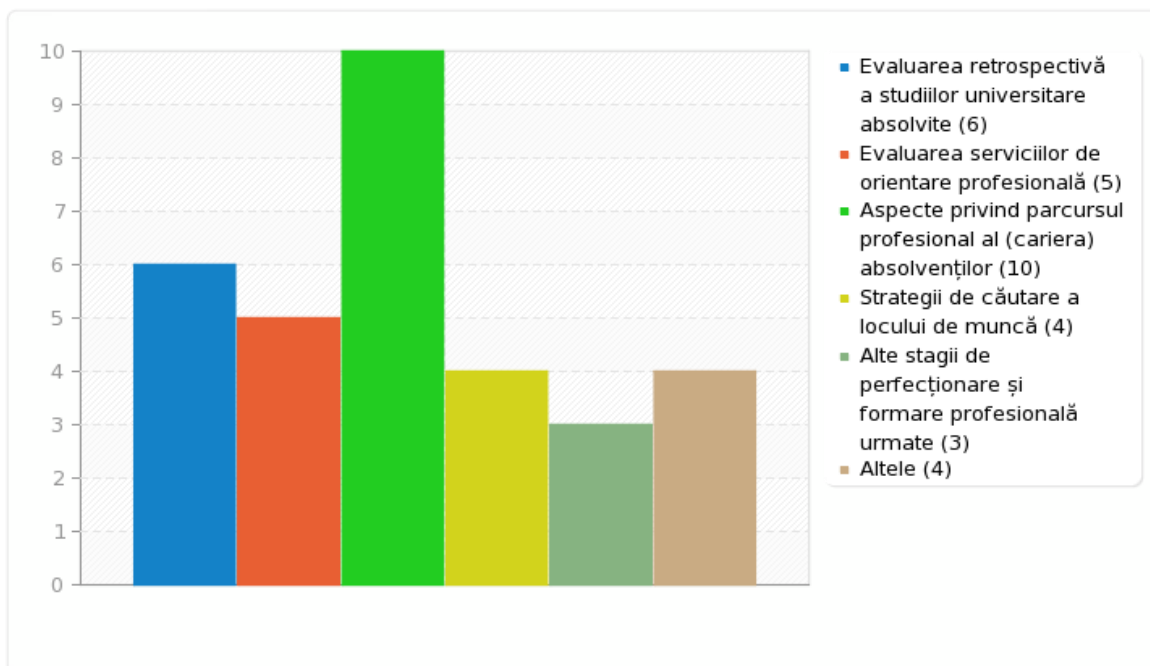

Figura: Principalele teme de cercetare nominalizate pentru cercetările desfășurate periodic

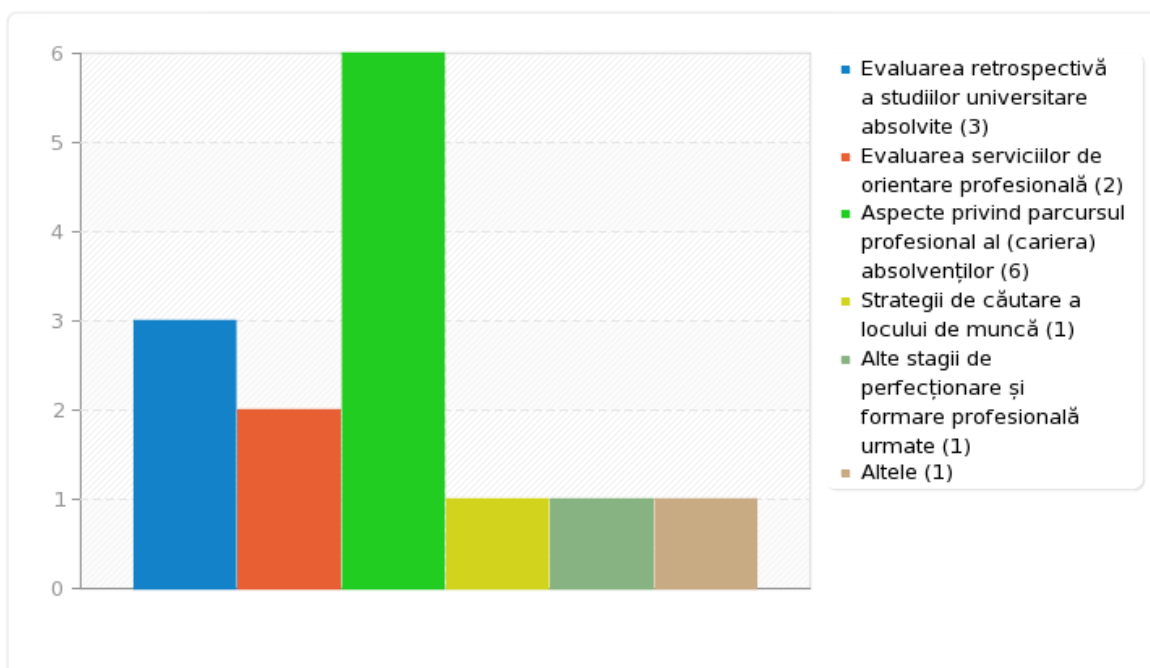

Figura: Principalele teme de cercetare nominalizate pentru cercetările desfășurate ocazional

Ultimul aspect analizat în cadrul principalei părți a secțiunii B se referă la modul în care au fost utilizate rezultatele cercetării la nivel instituțional. Răspunsurile oferite la această întrebare cu răspuns multiplu sunt sintetizate în următoarele două figuri:

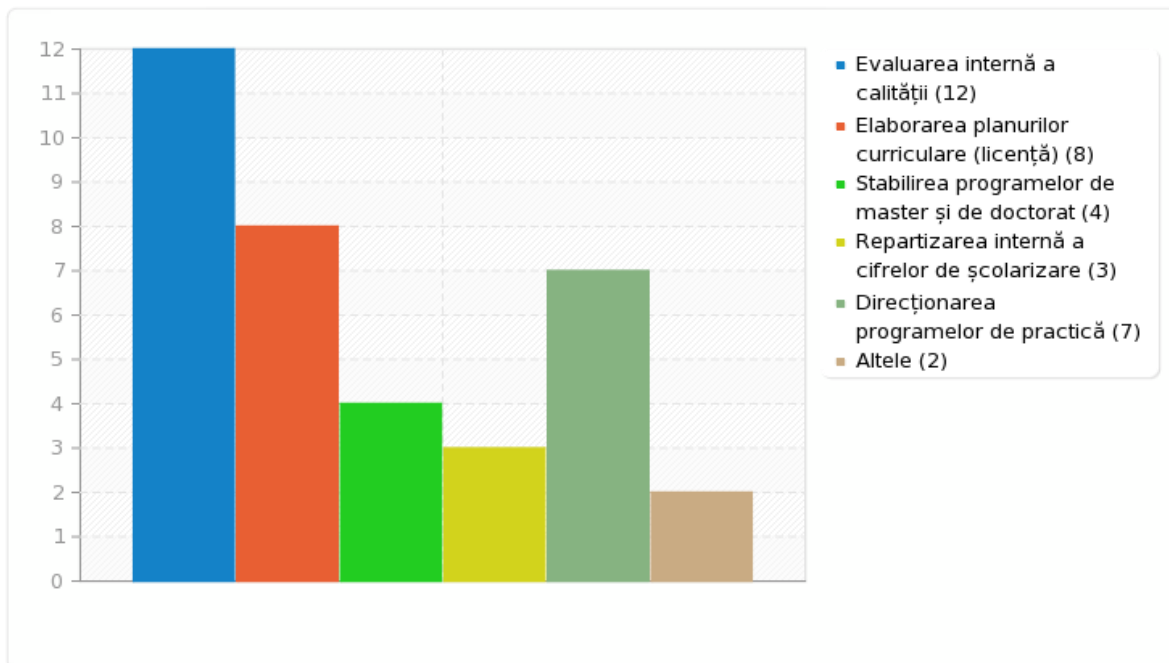

Figura: Utilizarea rezultatelor obținute la nivelul universității, pentru cercetările desfășurate ocazional

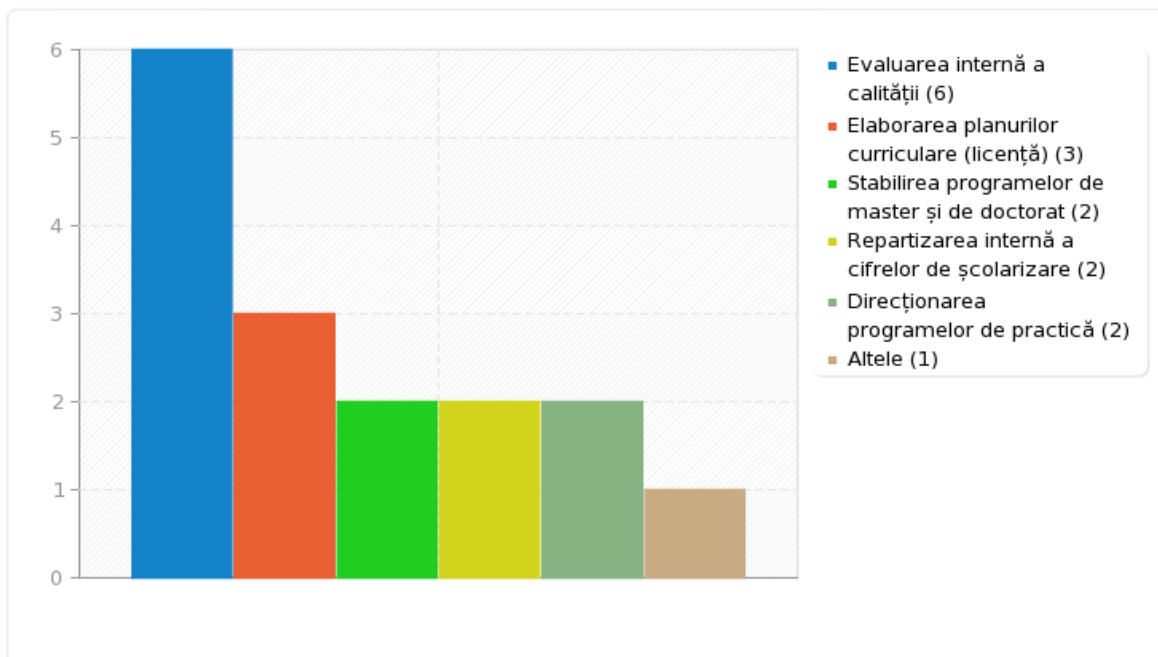

Figura: Utilizarea rezultatelor obținute la nivelul universității, pentru cercetările desfășurate ocazional

Este ușor de observat că există o tendință unitară a răspunsurilor la această întrebare pentru ambele categorii analizate. Comparând însă aceste valori cu răspunsurile furnizate în cadrul secțiunii A poate fi identificată o diferență remarcabilă. În secțiunea A respondenții plasau în ierarhia utilizării *dezirabile* a studiilor de monitorizare pe primele poziții elaborarea planurilor curriculare de licență și stabilirea programelor de master și doctorat, în timp ce evaluarea internă a calității reprezenta un subiect controversat, fiind plasată pe ultimele două poziții de mai bine de jumătate din respondenți. În secțiunea B însă respondenții plasează detașat pe primul loc în ierarhia utilizării *efective* a studiilor de monitorizare, tocmai evaluarea internă a calității. Acest decalaj oferă o nouă perspectivă asupra răspunsurilor formulate. Cel mai probabil respondenții consideră indezirabilă utilizarea studiilor de monitorizare pentru evaluarea internă a calității în urma unor experiențe directe negative avute în urma cercetărilor desfășurate recent la nivelul universității.

A doua subcomponentă a secțiunii (întrebările B4-B42, B5-B58 și B6-B68) se referă la participarea universității la studiile naționale de monitorizare a carierei absolvenților și la acțiunile naționale de consultare a studenților, desfășurate sub coordonarea unei instituții centrale în ultimii 5 ani. Și pentru această componentă răspunsurile date la prima întrebare B4 oferă o imagine sugestivă privind actualul nivel de dezvoltare al cercetărilor naționale din învățământul superior românesc. Peste jumătate din respondenți menționează explicit că universitatea lor nu a participat la nici un fel de studii naționale privind absolvenții sau studenții, dar procentul se apropie de două treimi dacă se iau în calcul și non-răspunsurile.

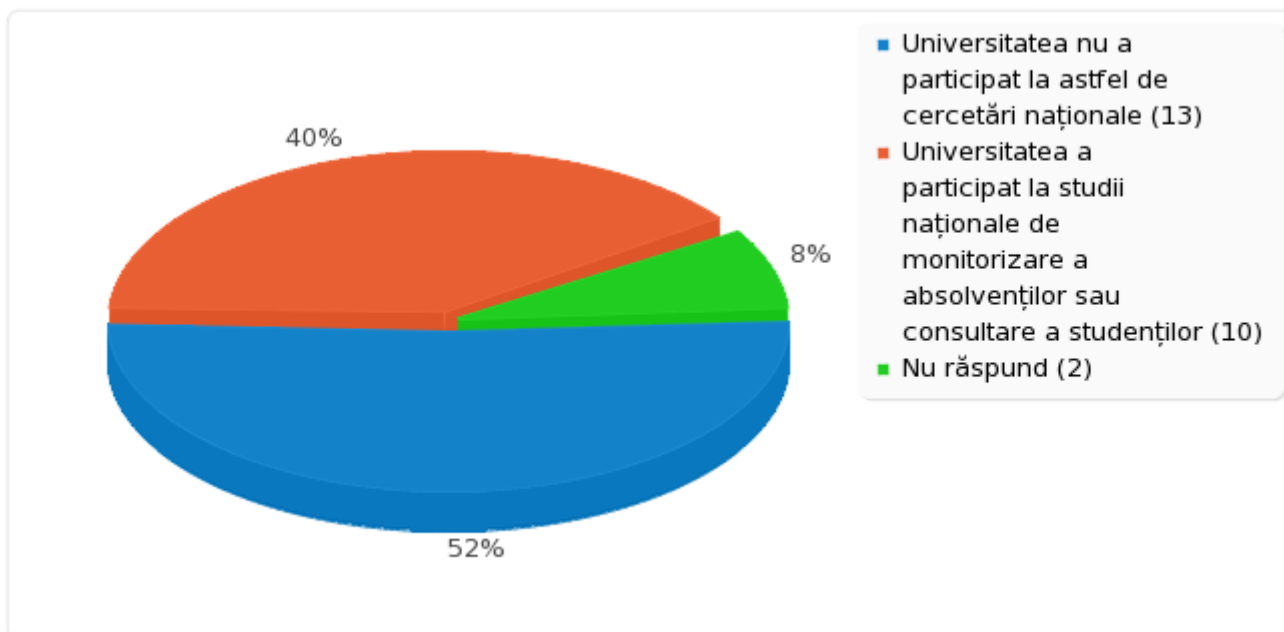

Figura: Participarea universităților la studii naționale de monitorizare a carierei absolvenților sau la acțiunile naționale de consultare a studenților

Trebuie menționăm că proiectul național APM, derulat de UEFISCDI și analizat pe larg în cadrul studiului "Elemente pentru o metodologie de cercetare privind parcursul profesional al absolvenților universităților din România", a fost exclus explicit de la această întrebare.

Analiza mai detaliată a răspunsurilor formulate de reprezentanții universităților accentuează ideea că în afară de APM nu mai există alte studii sistematice la nivel național privind absolvenții sau studenții realizate cu implicarea universităților. Astfel, deși opt respondenți anunță că universitatea a participat la una sau chiar două studii naționale privind absolvenții, doar patru dintre ei precizează și denumirea unui proiect, și doar doi menționează același proiect (*INSERT*, derulat sub coordonarea MEN). Dintre detaliile suplimentare oferite apare un singur element remarcabil: structura internă implicată în derularea proiectelor. Figura următoare subliniază încă o dată importanța avută Biroul de consiliere, fapt care validează și nuanțează ipoteza formulată în urma analizei răspunsurilor privind studiile derulate la nivel instituțional.

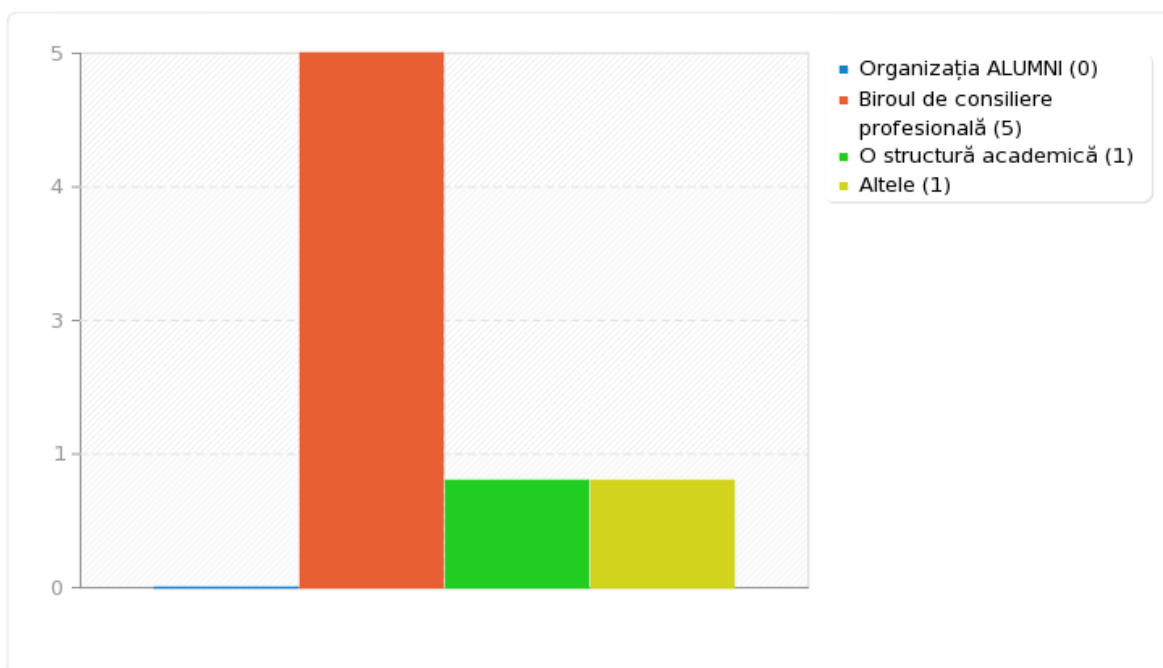

Figura: Structuri interne implicate în derularea studiilor naționale de monitorizare a absolvenților

În ceea ce privește elementele specifice universității care apar în desfășurarea cercetărilor sau în utilizarea la nivel instituțional a rezultatelor acestora respondenții furnizează cu rare, dar și notabile, excepții, un volum redus de informații, menționând explicit că nu au existat astfel de elemente. Acest fenomen este cu mult mai sever în cazul întrebărilor privind acțiunile naționale de consultare a studenților. Deși șase respondenți menționează explicit participarea universității la una sau mai multe acțiuni de acest tip, doar unul oferă și informații suplimentare la întrebările ulterioare.

În concluzie putem observa că în acest moment, dincolo de studiile realizate în cadrul proiectului APM, nu mai există și alte acțiuni naționale de monitorizare a carierei absolvenților sau de consultare a studenților relevante la nivelul sistemului de învățământ superior din România.

Secțiunea C: Studiul care urmează să se desfășoare în cadrul proiectului INFO-HE

Secțiunea C a chestionarului instituțional, intitulată „**Studiul care urmează să se desfășoare în cadrul proiectului INFO-HE**”, așa cum și titlul o arată, a fost concepută pentru obținerea unor informații concrete privind fiecare universitate. De asemenea, conținutul secțiunii permite clarificarea unor opțiuni strategice la nivel instituțional.

Prima întrebare a secțiunii (C1) se referă la structura internă cea mai adecvată pentru a fi implicată în desfășurarea studiului, la nivel instituțional. Întrebarea conține predefinite trei opțiuni: Biroul care gestionează relațiile cu absolvenții (ALUMNI), Biroul de consiliere profesională, Biroul de relații internaționale. În plus, fiecare instituție are opțiunea de a menționa o altă structură pe care o consideră adecvată.

În figura de mai jos sunt prezentate răspunsurile reprezentanților universităților la întrebarea C1.

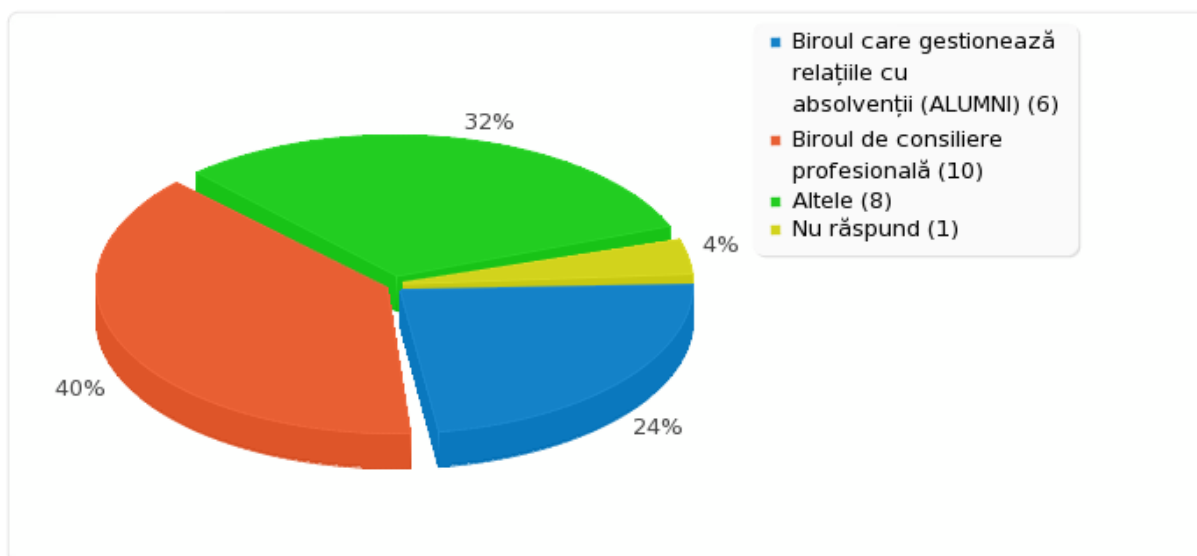

Figura: Structuri organizatorice implicate în studii de monitorizare a absolvenților

Este interesant de observat că numai șase din cei 24 de reprezentanți ai instituțiilor care au furnizat un răspuns la această întrebare au menționat ca fiind adecvată structura specifică domeniului de interes al studiului, respectiv Biroul care gestionează relațiile cu absolvenții.

De asemenea, arătând o varietate de structuri organizatorice la nivel instituțional, reprezentanții instituționali au menționat alte opt structuri (32% - porțiunea pe fond verde în graficul de mai sus) adecvate pentru implicarea în desfășurarea studiului: Biroul de Orientare în Carieră, Consiliere psihologică și Alumni (două menționări), Compartimentul Asigurarea Calității Educației și Informatizare Învățământ, Secția management

educațional, Relații cu mediul economico-social, departamentul academic, CDUMC - Centrul de Dezvoltare Universitară și Managementul Calității, Prorectoratul Didactic/Asigurarea Calității. Este interesant de observat menționarea în cazul a două instituții a unei structuri organizatorice în cadrul căreia sunt asociate două tipuri de activități diferite respectiv orientarea în carieră și consilierea psihologică a studenților și gestionarea legăturii universității cu absolvenții.

Cea de a doua întrebare a secțiunii (C2) are o importanță deosebită pentru desfășurarea ulterioară a proiectului. Astfel, reprezentanții universității sunt invitați să analizeze utilitatea funcționalităților oferite de platforma informatică a UEFISCDI prin prisma necesităților fiecărei instituții și având în vedere etapele studiului de monitorizare a parcursului absolvenților. De menționat faptul că formatul întrebării permite răspunsul multiplu, respectiv reprezentanții universităților au avut posibilitatea de a alege oricare din cele patru opțiuni formulate. Într-o primă etapă a studiului, platforma informatică a UEFISCDI va fi utilă în ceea ce privește gestionarea bazelor de date cu absolvenți, inclusiv listele de e-mailuri. Ulterior, în timpul desfășurării efective a studiului, aceasta va putea fi utilizată pentru contactarea absolvenților prin transmiterea automată de e-mailuri. În ultima etapă a studiului, prin intermediul platformei, vor putea fi realizate atât rapoarte statistice generale, predefinite, cât și rapoarte statistice specifice (folosind licențe SPSS) în funcție de necesitățile fiecărei instituții.

În figura de mai jos sunt prezentate răspunsurile reprezentanților universităților la întrebarea C2.

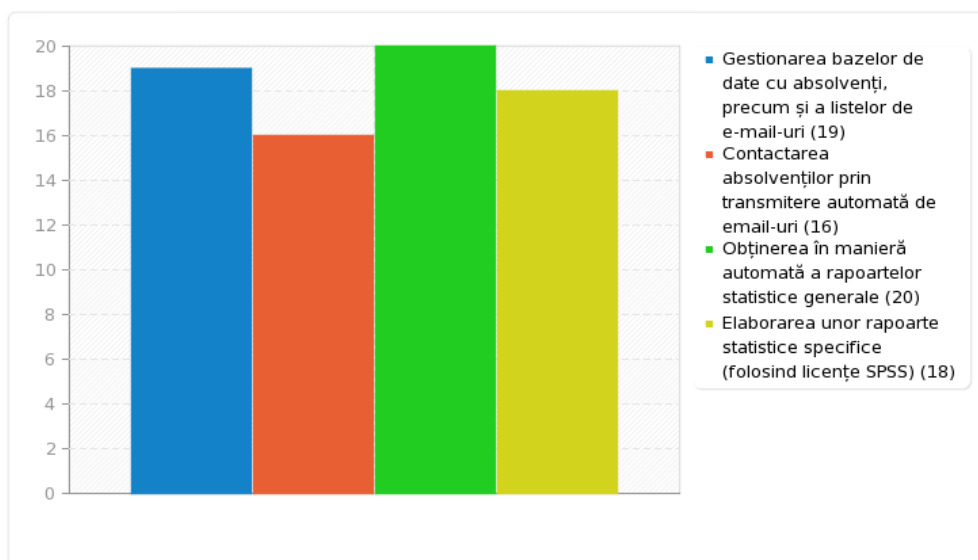

Figura: Funcționalitățile platformei informatice a UEFISCDI

Se remarcă un echilibru în ceea ce privește numărul total de opțiuni pentru cele patru funcționalități ale platformei. Cele mai multe opțiuni (20) s-au îndreptat spre obținerea în manieră automată a rapoartelor statistice generale, iar cele mai puține (16) spre contactarea absolvenților prin transmitere automată de emailuri.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE
OIPOSDRU

UNITATEA EXECUTIVĂ PENTRU
FINANȚAREA ÎNVĂȚĂMÂNTULUI
SUPERIOR, A CERCETĂRII,
DEZVOLTĂRII ȘI INOVĂRII

Dacă analizăm individual opțiunile reprezentanților universităților observăm faptul că zece respondenți au considerat utile toate cele patru funcționalități enumerate și numai unul le-a considerat pe toate inutile.

Pe baza acestor opțiuni se poate concluziona faptul că toate cele patru funcționalități ale platformei informatice sunt la fel de importante pentru reprezentanții universităților.

Propunere privind platforma informatică a UEFISCDI: crearea a trei module distincte în cadrul platformei corespunzătoare celor trei etape majore de desfășurare a studiului: crearea și gestionarea bazelor de date cu absolvenți și a emailurilor aferente, contactarea absolvenților prin email, elaborarea de rapoarte statistice pe baza răspunsurilor obținute.

Propunere privind platforma informatică a UEFISCDI: gestionarea accesului reprezentanților universităților la modulele platformei informatice în conformitate cu opțiunile instituționale.

Propunere privind platforma informatică a UEFISCDI: elaborarea unor manuale pentru reprezentanții universităților desemnați să acceseze platforma informatică.

Cea de a treia (C3) și cea de a patra (C4) întrebare a acestei secțiuni au un pronunțat caracter practic, nefiind analizate în detaliu în cadrul acestui raport.

Astfel, întrebarea C3 solicită numărul (estimativ) de absolvenți ai fiecărei universități pentru toate cele trei cicluri de studii (licență, master, doctorat) pentru promoțiile 2007, 2008, 2011, 2012, 2013 și 2014. În acest fel, se urmărește completarea informațiilor obținute în cadrul proiectului Absolvenții și Piața Muncii (APM) în cadrul căruia au fost colectate informații cu privire la absolvenții promoțiilor 2005, 2006, 2009 și 2010. De asemenea, se are în vedere extinderea studiului de la un singur ciclu de studii - studiul realizat în proiectul APM a avut în atenție numai absolvenții ciclului de licență - la toate cele cicluri.

Valorile raportate de universități prin intermediul chestionarului instituțional vor constitui o bază de pornire în procesul de proiectare a studiului de monitorizare a parcursului absolvenților care va fi realizat în continuare în proiectul INFO-HE.

Ultima întrebare a secțiunii (C5) urmărește dacă la nivelul instituțiilor există experiență și expertiza necesară pentru desfășurarea studiilor de monitorizare a parcursului absolvenților măsurată prin existența unor echipe instituționale care desfășoară periodic astfel de acțiuni. De asemenea, prin intermediul întrebării C5.1 sunt colectate informații privind metode alternative de contactare a absolvenților utilizate la nivelul universităților.

În graficul de mai jos sunt prezentate răspunsurile reprezentanților universităților la întrebarea C5. Se observă un echilibru între cei care au răspuns „DA - există echipe

instituționale specializate” (12 răspunsuri) și cei care au ales varianta „NU” (10 răspunsuri).

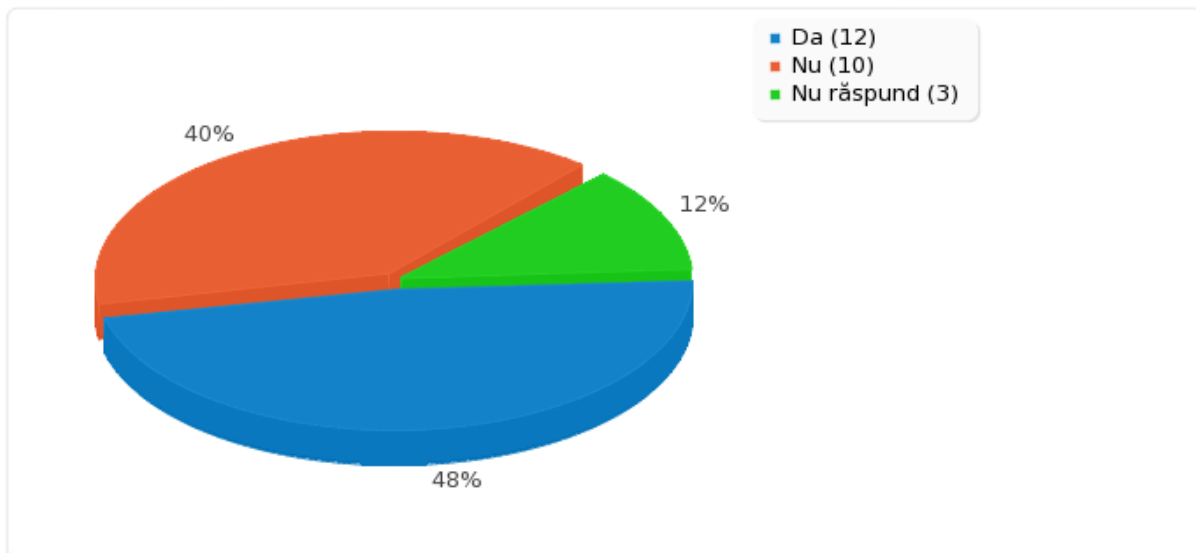

Figura: Echipe instituționale care desfășoară studii de monitorizare a absolvenților

La întrebarea C5.1 au răspuns un număr de opt reprezentanți ai instituțiilor, care au formulat următoarele metode alternative de contactare a absolvenților:

- invitație pentru a participa la conferința organizată pentru absolvenți;
- prin intermediul tutorilor, secretariatelor, baza de date Alumni;
- pentru instituțiile militare de învățământ superior din sistemul de apărare, ordine publică și siguranță națională se pot utiliza rețelele informatice specifice;
- la ridicarea diplomei, completează un chestionar electronic, într-o bază de date securizată; telefonic, pentru absolvenții care nu dau licență în universitate și-și ridică diploma din alt centru universitar (lor li se aplică telefonic același chestionar, utilizat la ridicarea diplomei);
- baza de date Alumni; facebook;
- chestionare pe adrese de mail; organizare work-shop cariere de succes;
- un chestionar specific aplicat odată cu înscrierea datelor în registrul UNIWEB prin secretariate și reluarea chestionarului la înscrierea la masterat;
- transmitere on line de chestionar.

Se poate constata o varietate mare de metode alternative utilizate la nivelul universităților. Fiecare din cele opt instituții care au formulat un răspuns la această întrebare are propriile metode de contactare a absolvenților. „Baza de date Alumni” este o metodă care apare în răspunsul a două instituții, însă în niciuna din situații nu este unica cale de contactare a absolvenților, una din instituții menționând, de asemenea, și „prin intermediul tutorilor, secretariatelor”, iar cealaltă aplicația informatică „facebook”. Rolul „secretariatelor” mai este menționat explicit într-un alt răspuns, dar și implicit de către cei

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE
OIPOSDRU

UNITATEA EXECUTIVĂ PENTRU
FINANȚAREA ÎNVĂȚĂMÂNTULUI
SUPERIOR, A CERCETĂRII,
DEZVOLTĂRII ȘI INOVĂRII

care leagă completarea unui chestionar de eliberarea diplomelor de absolvire sau de înscrierea la masterat. Totuși, din formularea acestor răspunsuri se poate deduce faptul că rolul secretariatelor în aceste procese diferă de la instituție la instituție.

Se observă, de asemenea, existența unor instrumente informatice specifice utilizabile la nivelul instituțiilor militare de învățământ superior din sistemul de apărare, ordine publică și siguranță națională.

Este interesant de scos în evidență unul dintre aceste răspunsuri care face următoare *mențiune*:

...din experiențele anterioare cu platformele naționale, rezultă o rată de 2-3 absolvenți dintr-o promoție și program de studiu, care completează integral formularele de evaluare a inserției. În acest caz, rezultatele sunt inutile universității, ele neputând reflecta nivelul inserției absolvenților la nivel de promoție și program de studiu, în maniera solicitată de ARACIS. Cel mai bun mod de colectare a datelor (operăm în această manieră din 2005 până în prezent) este cea a completării chestionarului la ridicarea diplomei. Alte forme sunt utile doar la nivel național.

Ideea că studiile de monitorizare a parcursului profesional al absolvenților de învățământ superior realizate la nivel național nu pot fi utilizate pentru a răspunde solicitărilor ARACIS ar trebui analizată. Poate fi unul din motivele pentru care alte instituții aleg să nu participe la astfel de proiecte.

Propunere privind platforma informatică a UEFISCDI: modulele incluse în platformă trebuie să țină cont de modul în care universitățile raportează către ARACIS datele privind absolvenții. Platforma informatică a UEFISCDI ar fi mai atractivă dacă studiile de monitorizare a absolvenților desfășurate prin intermediul ei ar fi luate în considerare în mod explicit în raportările solicitate de ARACIS.

Secțiunea D: Opțiuni pentru viitor privind studiile de monitorizare a absolvenților

Ultima secțiune a chestionarului instituțional conține o serie de întrebări având scopul de a clarifica unele aspecte esențiale pentru proiectarea în viitor a studiilor de monitorizare a parcursului profesional al absolvenților.

La nivel european există mai multe variante de abordare a organizării desfășurării studiilor de monitorizare, procesele de colectare și analiză a datelor variind pe mai multe direcții. Astfel, în ceea ce privește modul de organizare, se poate opta pentru coordonarea realizării studiilor la nivel central, universitățile urmând proceduri prestabilite, fără a avea un aport substanțial în proiectarea proceselor sau se poate opta pentru o autonomie mai mare a universităților pe această direcție, aceasta necesitând dezvoltarea unei expertize la nivel local. Pe direcția structurii datelor colectate se poate opta pentru un volum mai mare de date care permite realizarea unor cercetări în profunzime sau a pentru un volum mai mic de date pentru care se pot obține rate mai de răspuns.

Prima întrebare a secțiunii (D1) se referă la modul general de organizare a studiilor de monitorizare, fiind solicitat răspunsul la întrebarea: cine să le coordoneze? În fața reprezentanților universităților au fost formulate trei opțiuni: o instituție centrală, grupuri de universități în efort sincronizat, fiecare universitate în parte.

Figura de mai jos prezintă opțiunile reprezentanților universităților pe această direcție.

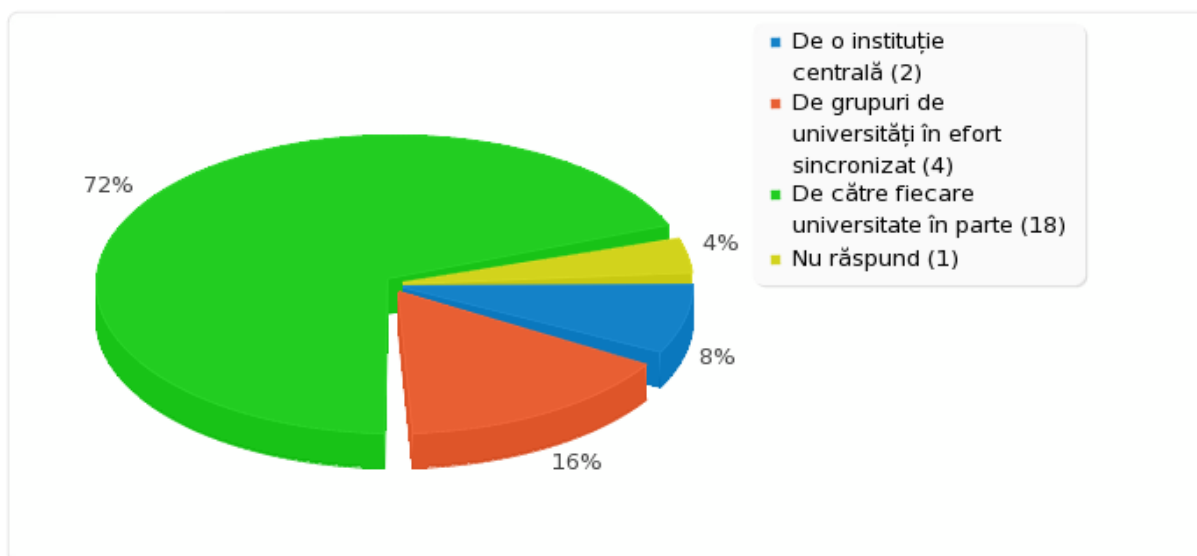

Figura: Coordonarea realizării studiilor de monitorizare a absolvenților

Analizând datele obținute se poate observa că numărul celor care au optat pentru realizarea studiilor de fiecare universitate în parte este foarte mare 18 (72% din respondenți), comparativ cu cei care au ales varianta organizării de către o instituție

centrală, numai două, varianta intermediară a efortului colectiv fiind aleasă de asemenea de un număr mic de respondenți - patru.

Propunere privind platforma informatică a UEFISCDI: dezvoltarea unor module specifice care facilitează implicarea în calitate de utilizatori a reprezentanților desemnați ai universităților.

Cea de a doua întrebare a secțiunii (D2) se referă la modalitatea de realizare a studiilor de monitorizare a absolvenților, fie în varianta clasică prin intermediul unor echipe de lucru specializate, fie într-o manieră automată, utilizând funcționalitățile RMUR.

Figura de mai jos prezintă răspunsurile reprezentanților universităților la această întrebare.

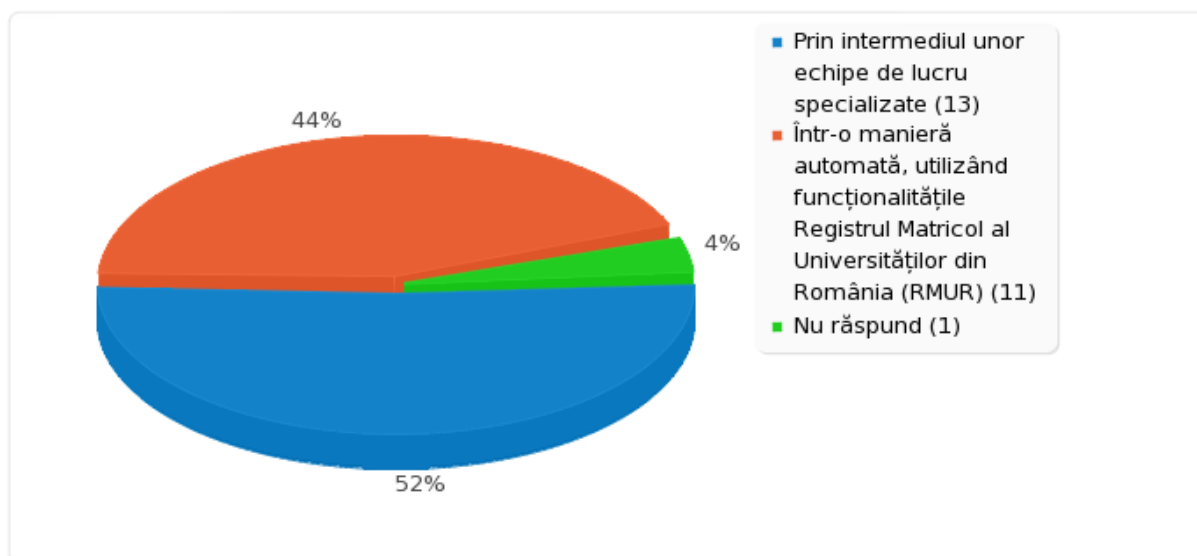

Figura: Modalitatea de realizare a studiilor de monitorizare a absolvenților

Se observă un echilibru între numărul de răspunsuri aferent celor două opțiuni, 13 alegând varianta echipelor de lucru specializate care să realizeze studiile de monitorizare, iar 11 pe cea a utilizării funcționalităților Registrului Matricol al Universităților din România (RMUR).

Propunere privind platforma informatică a UEFISCDI: RMUR conține între altele, numele și prenumele, precum și datele de contact ale studenților actuali, viitorii absolvenți. Aceste informații pot fi preluate în cadrul platformei informatice, constituind baza de pornire pentru efortul de creare a bazelor de date necesare pentru desfășurarea studiilor de monitorizare.

Întrebarea următoare a secțiunii (D3) se referă la formatul chestionarului utilizat în studiile de monitorizare a absolvenților, fiind formulate trei variante de răspuns: unic la nivel național, specific pentru fiecare universitate, respectiv format unic, conținând unele întrebări specifice domeniilor de specialitate.

Figura de mai jos sintetizează răspunsurile reprezentanților universităților la această întrebare.

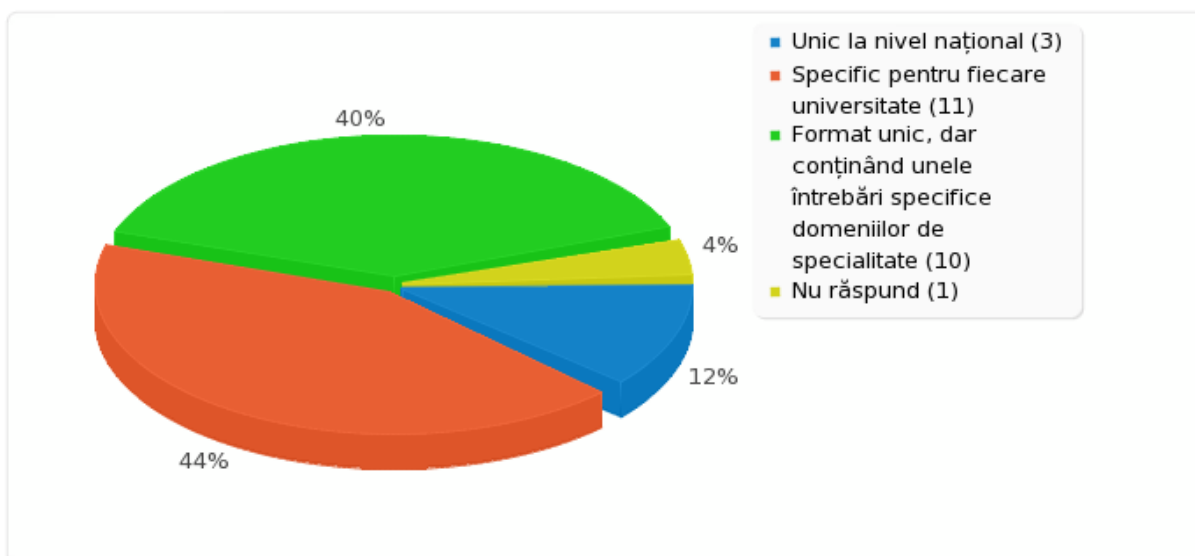

Figura: Formatul chestionarului utilizat în studiile de monitorizare a absolvenților

Analizând opțiunile reprezentanților universităților se poate observa că o mare majoritate a reprezentanților universităților au ales fie formatul specific pentru fiecare universitate, fie pe cele unic, dar conținând unele întrebări specifice domeniilor de specialitate. Numai trei respondenți au ales varianta chestionarului unic la nivel național. Aceasta arată existența unui interes pentru specificitatea instituțională sau la nivel de domeniu de care trebuie ținut cont atunci când este elaborat chestionarul de monitorizare a parcursului absolvenților în cadrul proiectului INFO-HE și la proiectarea platformei informatice.

Propunere privind platforma informatică a UEFISCDI: realizarea unui modul specific în cadrul platformei unde reprezentanții universităților să poată adapta chestionarul de monitorizare în conformitate cu cerințele formulate la nivelul instituției proprii.

Penultima întrebare a chestionarului instituțional (D4) se referă modalitatea de transmitere către universități a rezultatelor procesului de contactare a absolvenților în fața reprezentanților universităților fiind formulate două opțiuni: sub formă de date statistice, în urma prelucrării standardizate la nivel central, respectiv sub formă de date neprelucrate, rapoartele statistice urmând a fi realizate la nivel instituțional. De menționat faptul că formatul întrebării permite răspunsul multiplu, respectiv reprezentanții universităților au avut posibilitatea de a alege ambele opțiuni formulate.

Figura de mai jos sintetizează răspunsurile reprezentanților universităților la această întrebare.

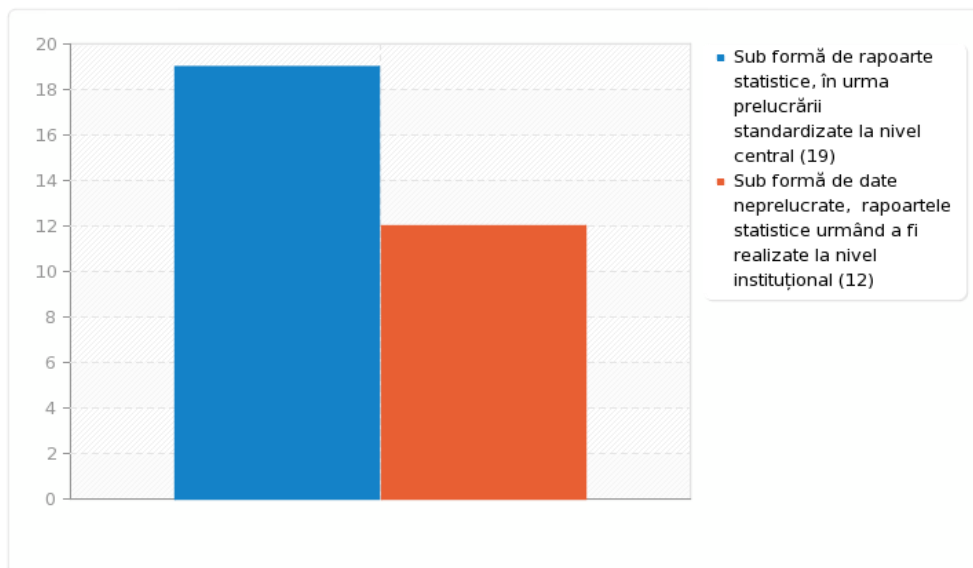

Figura: Modalitatea de transmitere către universități a rezultatelor studiului

Analizând răspunsurile la această întrebare se poate observa că un număr mai mare de respondenți (19) au ales varianta rapoartelor statistice, dar nici numărul celor care vor datele sub formă neprelucrată nu este neglijabil (12).

Propunere privind platforma informatică a UEFISCDI: crearea unui modul prin intermediul căruia reprezentanții universităților să aibă acces la datele neprelucrate aferente instituției proprii, rezultate în urma aplicării chestionarului de monitorizare.

Ultima întrebare a chestionarului instituțional (D5) se refera la temele majore care ar trebui incluse în chestionarul de monitorizare a parcursul profesional al absolvenților de învățământ superior.

O analiză a temelor abordate în studiile de monitorizare a parcursului profesional al absolvenților realizate până în prezent în România a arătat existența unui trunchi comun care include: evaluarea calității programului de studii de referință, evaluarea serviciilor de orientare profesională, autoevaluarea competențelor la absolvire, necesitatea competențelor (profesionale și transversale) pe piața muncii, cariera profesională. Suplimentar acestor teme, studiile realizate au mai inclus o parte din temele listate în întrebare, respectiv: aspecte privind educația preuniversitară a absolvenților; motivația înscrierii la universitate; motivația alegerii domeniului de studiu; evaluarea studiilor universitare urmate; aspecte privind alte studii universitare sau forme de educație și formare profesională urmate, comportamentul din timpul studiilor, participarea la cursuri și stagii de practică; utilitatea specializării dobândite; utilitatea cursurilor pentru viața profesională; strategii privind căutarea unui loc de muncă după absolvire. Evident, formatul întrebării permite răspunsul multiplu, respectiv reprezentanții universităților au avut posibilitatea de a alege oricare din cele nouă opțiuni formulate.

Figura de mai jos conține în format grafic opțiunile reprezentanților universităților privind temele care ar trebui incluse în studiile de monitorizare viitoare.

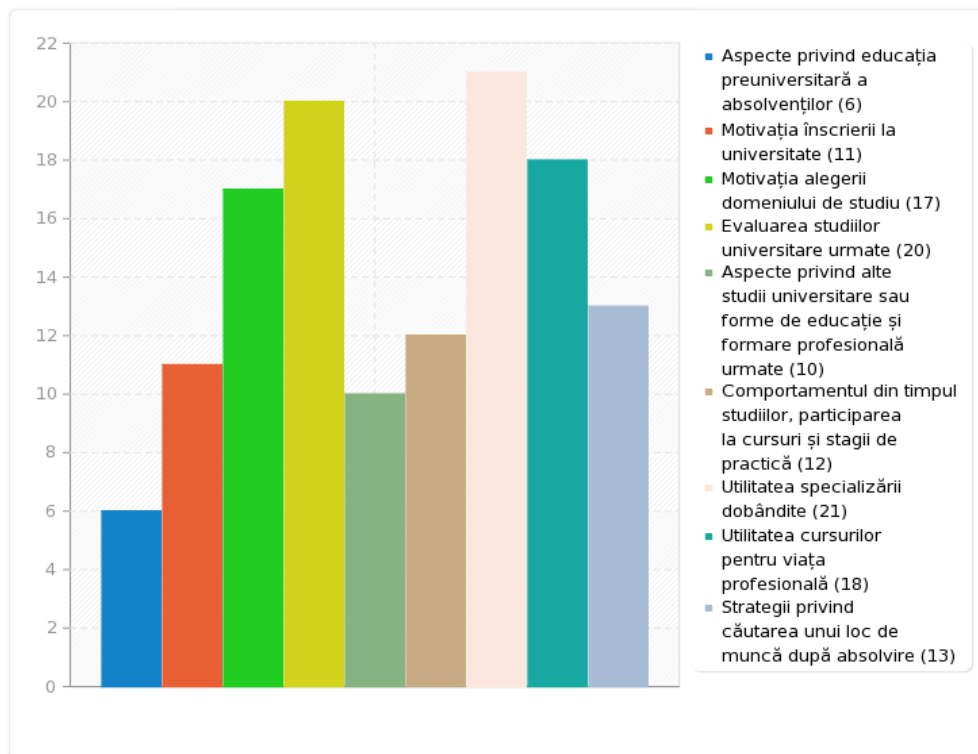

Figura: Teme abordate în studiile de monitorizare a absolvenților

În funcție de opțiunile reprezentanților universităților, putem grupa interesul acestora pentru temele abordate în studiile de monitorizare a absolvenților în patru categorii:

- de foarte mare interes pentru respondenți: utilitatea specializării dobândite (alegerea a 21 de respondenți), evaluarea studiilor universitare urmate (20);
- de mare interes pentru respondenți: motivația alegerii domeniului de studiu (17), utilitatea cursurilor pentru viața profesională (18);
- de oarecare interes pentru respondenți: motivația înscrierii la universitate (11), aspecte privind alte studii universitare sau forme de educație și formare profesională urmate (10), comportamentul din timpul studiilor, participarea la cursuri și stagii de practică (12), strategii privind căutarea unui loc de muncă după absolvire (13);
- de mic interes pentru respondenți: aspecte privind educația preuniversitară a absolvenților (6).

Propunere privind chestionarul de monitorizare a parcursului profesional al absolvenților. trunchiul comun al chestionarului să conțină atât temele considerate de foarte mare interes de către reprezentanții universităților, cât și cele de mare interes.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

OPISDRU

UNITATEA EXECUTIVĂ PENTRU
FINANȚAREA ÎNVĂȚĂMÂNTULUI
SUPERIOR, A CERCETĂRII,
DEZVOLTĂRII ȘI INOVĂRII

Concluzii generale și propuneri privind dezvoltarea unei platforme informatice dedicate studiilor privind absolvenții sau studenții

Chestionarul instituțional pentru evaluarea preocupărilor universităților privind urmărirea parcursului profesional al propriilor absolvenți și măsura în care rezultatele acestor studii sunt utilizate la nivel instituțional a fost conceput ca un instrument dual care să permită colectarea în paralel a unor informații de natură calitativă cu date concrete înregistrate la nivelul instituțiilor de învățământ superior. Această abordare duală nu a fost întâmplătoare fiind consecința firească a urmării a două obiective complementare:

- Extinderea analizei situației actuale realizate în cadrul studiului *Elemente pentru o metodologie de cercetare privind parcursul profesional al absolvenților universităților din România*, printr-o cercetare de teren adresată reprezentanților instituțiilor de învățământ superior;
- Obținerea unor informații concrete utile pentru etapa de dezvoltare a unei platforme informatice dedicate acțiunilor de monitorizare a carierei absolvenților sau consultarea studenților.

Acest dublu scop este evidențiat și de structura chestionarului, în care cele două obiective sunt vizate alternativ. Astfel, prima și ultima parte a chestionarului conțin preponderent întrebări de percepție privind modalitatea optimă de organizare a studiilor privind parcursul profesional al absolvenților și de utilizare a rezultatelor obținute. Celelalte două secțiuni centrale vizează preponderent datele concrete relevante pentru evaluarea experienței universităților în derularea acestui tip de studii și a nevoilor concrete pentru participarea la cercetările planificate în viitor. Urmărind aceeași logică vom rezuma concluziile raportului în două secțiuni distincte, corelate cu obiectivele chestionarului.

Concluzii generale

Analiza răspunsurilor privind modalitatea dezirabilă de organizare a studiilor de monitorizare a absolvenților evidențiază faptul că o opțiune puternic majoritară se îndreaptă către organizarea acestora de către fiecare universitate în parte. Cu toate acestea, la nivel practic se observă că există un echilibru între varianta formării unor echipe instituționale de lucru specializate și cea a utilizării într-o manieră semi-automate a funcționalităților Registrului Matricol al Universităților din România (RMUR). În ceea ce privește tipul de chestionar utilizat, se observă din nou că o mare majoritate a reprezentanților universităților a optat pentru formate specifice fiecărei instituții în parte, sau cu o parte comună, dar conținând unele întrebări individualizate pentru domeniile de specialitate. Revenind la subiectul mai concret al elaborării rapoartelor de cercetare, tendința se schimbă din nou, majoritatea optând pentru varianta rapoartelor statistice prestabilite, deși se constată și un număr semnificativ pentru cei care optează pentru obținerea datelor sub formă neprelucrată. În fine, dintre temele principale de cercetare care ar trebui abordate în studiile de monitorizare în opinia respondenților se evidențiază clar utilitatea specializării dobândite și evaluarea studiilor universitare, urmate de utilitatea cursurilor pentru viața profesională și motivația alegerii domeniului de studiu.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013

OIPOSDRU

UNITATEA EXECUTIVĂ PENTRU
FINANȚAREA ÎNVĂȚĂMÂNTULUI
SUPERIOR, A CERCETĂRII,
DEZVOLTĂRII ȘI INOVĂRII

În ceea ce privește utilitatea directă, la nivel instituțional, a rezultatelor studiilor de monitorizare a carierei absolvenților, majoritatea reprezentanților universităților consideră că acestea ar trebui folosite preponderent pentru ajustarea conținuturilor programelor de studii la cerințele pieței muncii. Îmbunătățirea programelor de practică studentescă este plasată printre opțiunile neutre ale respondenților, iar pentru repartizarea cifrelor de școlaritate și evaluarea internă a performanței, opiniile sunt împărțite (într-o aparentă contradicție puternică, pentru ultima variantă, cu mențiunile respondenților privind utilizarea efectivă a rezultatelor în studiile anterioare). Extinzând discuția către contribuția indirectă a studiilor la dezvoltarea legăturilor dintre universitate și mediul socio-economic se remarcă o preferință unanimă pentru promovarea fundamentată a programelor de studii dublată de o lipsă generală de interes pentru contribuția adusă la o mai bună informare a publicului prin intermediul raportului anual al rectorului. Întrebarea privind utilizarea la nivel național a studiilor instituționale generează o nouă majoritate solidă care susține utilizarea rezultatelor pentru stabilirea domeniilor de studiu prioritare și a cifrelor de școlarizare și care se arată indiferentă față de subiectul informării publicului interesat cu privire la parcursul profesional al absolvenților și cel al direcționarea fondurilor speciale destinate unor categorii prioritare de absolvenți. Pentru includerea rezultatelor studiilor printre elementele utilizate pentru finanțarea diferențiată a universităților părerile sunt împărțite, iar subiectul evaluării instituționale externe împarte respondenții în două grupuri cu poziții adverse.

Nivelul de experiență în derularea studiilor de monitorizare a carierei absolvenților este departe de a fi unitar pentru instituțiile de învățământ superior din România. Pentru cercetările derulate independent aproximativ jumătate dintre respondenți anunță desfășurarea unor cercetări sistematice, un sfert menționează existența unor studii ocazionale în timp ce alt sfert precizează că astfel de cercetări nu au avut loc recent la nivelul universității. Modelul tipic pentru realizarea studiilor îl constituie completarea de către absolvent cu prilejul ridicării diplomei a unui formular tipărit conținând un număr redus de întrebări, metoda asigurând un bagaj informațional limitat, atât ca volum cât și ca posibilitate de revenire ulterioară, dar cu o rată ridicată de răspuns. În ceea ce privește participarea la cercetările naționale privind absolvenții sau studenții se remarcă o diferențiere similară celei pentru studiile independente: aproximativ jumătate dintre respondenți anunță că au fost universitatea pe care o reprezintă a fost implicată în astfel de proiecte. O analiză mai detaliată a răspunsurilor a condus la ipoteza că existența (sau buna funcționare a) unui birou de consiliere profesională are un rol pozitiv decisiv în diferențiere a celor două categorii de instituții. Totodată această analiză a evidențiat faptul că, cel puțin în ultimii ani, nu există acțiuni de monitorizare a carierei absolvenților sau de consultare a studenților relevante la nivelul sistemului de învățământ superior din România, cu excepția notabilă a studiilor realizate în cadrul proiectului APM. În contextul conturat de observațiile anterioare este ușor de înțeles faptul că există doar jumătate dintre respondenți afirmă că există echipe instituționale specializate pentru derularea cercetărilor dar și că toate cele patru funcționalități principale ale platformei informatice dedicate acestor studii sunt privite ca importante de toți reprezentanții universităților.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MIPIOSDRU

UNITATEA EXECUTIVĂ PENTRU
FINANȚAREA ÎNVĂȚĂMÂNTULUI
SUPERIOR, A CERCETĂRII,
DEZVOLTĂRII ȘI INOVĂRII

Propuneri privind dezvoltarea unei platforme informatice pentru acțiuni de monitorizare a carierei absolvenților sau de consultare a studenților

- crearea a trei module principale în cadrul platformei corespunzătoare celor trei etape majore de desfășurare a studiului: crearea și gestionarea bazelor de date cu absolvenți și a emailurilor aferente, contactarea absolvenților prin email, elaborarea de rapoarte statistice pe baza răspunsurilor obținute,
- dezvoltarea unor module specifice adiacente care să faciliteze implicarea în calitate de utilizatori a reprezentanților desemnați ai universităților, accesul acestora la modulele principale făcându-se în conformitate cu opțiunile instituționale,
- realizarea unui modul specific în cadrul platformei unde reprezentanții universităților să poată adapta chestionarul de monitorizare în conformitate cu cerințele formulate la nivelul instituției proprii pornind de la un trunchi comun care să conțină temele considerate de foarte mare interes și de mare interes de către reprezentanții universităților,
- preluarea în manieră (semi)automată a numelui și prenumelui, precum și a datelor de contact ale studenților actuali, viitorii absolvenți, din RMUR, în cadrul platformei informatice, constituind baza de pornire pentru efortul de creare a bazelor de date necesare pentru desfășurarea studiilor de monitorizare,
- crearea unui modul prin intermediul căruia reprezentanții universităților să aibă acces la datele neprelucrate aferente instituției proprii, rezultate în urma aplicării chestionarului de monitorizare,
- adaptarea modulului de generare a rapoartelor prestabilite la cerințele formulate de ARACIS,
- elaborarea unor manuale pentru reprezentanții universităților desemnați să acceseze platforma informatică.